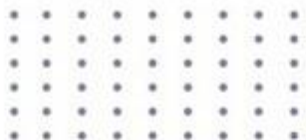

**ЗВІТ
ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ
ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ
ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
ЗА 2023 РІК**

Система нагляду за аудиторською діяльністю в Україні	3
Нормотворча діяльність	5
Контроль якості аудиторських послуг	7
Здійснення дисциплінарних проваджень	9
Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності	10
Нагляд за делегованими повноваженнями	12
Атестації аудиторів	14
Міжнародне співробітництво	16
Інформаційно-комунікаційні заходи	17
Ресурси Інспекції із забезпечення якості	18
Додаток 1. Звіт про виконання Програми діяльності Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю на 2023 рік	
Додаток 2. Контроль якості аудиторських послуг	
Додаток 3. Виконання кошторису	

❖ Аудиторська діяльність є незалежною професійною діяльністю аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності (далі — САД) з надання аудиторських послуг, ключовим аспектом якої є аудит фінансової звітності, який виконує надзвичайно важливу функцію щодо підтвердження достовірності та неупередженості інформації, поданої користувачам фінансової звітності. Цим забезпечується суттєве зменшення ризиків, пов'язаних із прийняттям управлінських рішень, підвищується довіра до суб'єктів господарювання з боку інвесторів, партнерів та суспільства.

❖ В Україні з 2018 року аудиторська діяльність та її регулювання здійснюється відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (далі — Закон), яким впроваджено європейську модель суспільного нагляду за аудиторською діяльністю відповідно до вимог Директиви Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2006 року № 2006/43/ЄС «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності» та Регламенту Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 року № 537/2014 «Про конкретні вимоги стосовно обов'язкового аудиту суспільно значимих суб'єктів господарювання».

❖ Провідна роль у цій моделі належить Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (далі — ОСНАД), метою якого є здійснення суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в Україні.

❖ Місією ОСНАД є забезпечення високого рівня впевненості власників, інвесторів та інших користувачів в інформації, розкритій у фінансовій звітності, як надійній базі ухвалення ефективних рішень.

❖ ОСНАД забезпечує здійснення нагляду за аудиторською діяльністю і несе відповідальність за нагляд за:

- реєстрацією аудиторів та САД;
- впровадженням міжнародних стандартів аудиту;
- контролем за атестацією аудиторів та безперервним навчанням аудиторів;
- контролем якості аудиторських послуг САД, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності, або які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності;
- дисциплінарними провадженнями щодо аудиторів та САД, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності;
- застосуванням стягнень.

❖ ОСНАД є юридичною особою публічного права, яка не має на меті отримання прибутку та складається з Ради нагляду за аудиторською діяльністю (далі — Рада нагляду) та Інспекції із забезпечення якості (далі — Інспекція).

❖ Рада нагляду є вищим органом управління ОСНАД та складається з непрактикуючих осіб. Рада нагляду є вищим органом управління ОСНАД та відповідно до змін внесених до Закону у 2023 році складається з дев'яти осіб, по два представники від Міністерства фінансів України, Національного банку України, одного представника від Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку і трьох осіб з числа непрактикуючих осіб. Виконавчий директор Інспекції входить до Ради нагляду за посадою.

❖ Протягом 2023 року відбулось 11 засідань Ради нагляду.

❖ До повноважень Ради нагляду належить:

- схвалення проектів нормативно-правових актів з регулювання аудиторської діяльності, Статуту ОСНАД;
- затвердження актів ОСНАД, публічного звіту діяльності ОСНАД, кошторису ОСНАД, форм заяв, які подаються аудитором та САД до Реєстру аудиторів та САД, форм та порядку подання САД до ОСНАД інформації про результати їх діяльності;
- здійснення дисциплінарних проваджень щодо аудиторів та САД;
- нагляд за діяльністю Інспекції;
- визначення порядку делегування повноважень Аудиторській палаті України (далі – АПУ) та професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів і нагляду за виконанням таких повноважень;
- надання підприємствам, що становлять суспільний інтерес, рекомендацій щодо забезпечення діяльності аудиторських комітетів або призначених органів (підрозділів), на які покладено відповідні функції;

- нагляд за діяльністю комісії з атестації;

- інші питання, визначені Законом.

❖ Роль Інспекції в системі суспільного нагляду за аудиторською діяльністю:

- проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг САД;
- проведення перевірок відомостей, що містять ознаки професійного проступку аудиторів та САД, та реалізація стягнень;
- методологічне забезпечення професійної кваліфікації;
- забезпечення функціонування Реєстру аудиторів та САД відповідно до вимог закону;
- контроль за безперервним професійним навчанням аудиторів, крім тих, контроль за безперервним професійним навчанням яких делеговано АПУ та/або професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів;
- забезпечення міжнародного співробітництва в межах повноважень ОСНАД, визначених Законом.

❖ ОСНАД упродовж звітного періоду здійснюється діяльність на основі Програми діяльності Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю на 2023 рік (Додаток 1), з урахуванням викликів, пов'язаних з триваючою широкомасштабною збройною агресією росії проти України, яка розпочалась 24 лютого 2022 року та з урахуванням змін в правовому регулюванні аудиторської діяльності, які набрали чинності з 01 січня 2023 року у зв'язку зі внесенням змін до Закону.

❖ Нормотворча діяльність ОСНАД упродовж звітного періоду здійснювалась з метою належної імплементації змін до Закону, які набрали чинності з 01 січня 2023 року, зокрема в наступних напрямках.

❖ **3 питань забезпечення нормативно-правового регулювання аудиторської діяльності** Радою нагляду схвалено проекти нормативно-правових актів, а саме: Порядку ведення Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності; змін до Порядку проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг; змін до Порядку складання іспитів при атестації аудиторів; змін до Порядку зарахування теоретичних знань; змін до Порядку проходження стажування; змін до Порядку безперервного професійного навчання аудиторів; постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних».

❖ **Задля забезпечення процесу проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок** відповідно до законодавчих змін затверджено Рекомендації щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок; Порядок погодження призначення особи на посаду інспектора комітету з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України

або професійної організації аудиторів та бухгалтерів; Порядок підвищення кваліфікації інспекторів Інспекції із забезпечення якості та комітетів з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України або професійної організації аудиторів та бухгалтерів.

❖ **3 питань атестації аудиторів та безперервного професійного навчання** затверджено зміни до Тимчасового порядку складання кваліфікаційного іспиту при атестації аудиторів; Концепцію гармонізації процесів атестації аудиторів та здобуття вищої освіти; Порядок подання аудитором інформації про проходження безперервного професійного навчання; форми подання інформації про проходження безперервного професійного навчання.

❖ **3 метою реалізації положень Закону щодо делегування повноважень та нагляду за виконанням делегованих повноважень** затверджено Порядок скликання та проведення з'їзду аудиторів України дистанційно за допомогою дистанційної електронної системи голосування; Порядок делегування повноважень Аудиторській палаті України та професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів; Порядок здійснення нагляду за виконанням Аудиторською палатою України та професійними організаціями аудиторів та бухгалтерів делегованих повноважень; форми звітів про виконання делегованих повноважень.

❖ **З метою належного виконання аудиторами та САД приписів статей 23, 26, 29 та 38 Закону** затверджено Перелік професійних організацій, сертифікат (диплом) яких свідчить про високий рівень відповідних знань з міжнародних стандартів фінансової звітності; Порядок визначення загальної суми чистого доходу та середньої суми винагороди суб'єкта аудиторської діяльності; Порядок подання суб'єктами аудиторської діяльності інформації про надані послуги до Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю та форму подання Звітної інформації суб'єкта аудиторської діяльності про надані послуги. Також з метою забезпечення виконання аудиторами та САД вимог Закону щодо своєчасного подання інформації до Реєстру аудиторів та САД, а також звітної інформації про безперервне професійне навчання Інспекцією було затверджено Порядок винесення приписів щодо необхідності усунення аудиторами або САД порушень вимог Закону.

❖ **Щодо нормативного забезпечення діяльності ОСНАД з суспільного нагляду за аудиторською діяльністю** схвалено проєкт змін до Статуту державної установи «Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю»; затверджено Програму діяльності Органу суспільного

нагляду за аудиторською діяльністю на 2023 рік та Програму діяльності Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю на 2024 рік; зміни до Положення про Раду нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю; зміни до Положення про Інспекцію із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю; зміни до Порядку розгляду проєктів програми діяльності та кошторису Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю та інші документи.

❖ У звітному періоді розпочато роботу над нормативним врегулюванням професійної стандартизації. Так, ОСНАД спільно з Міністерством фінансів України утворено Галузеву раду з розроблення професійних стандартів у сфері бухгалтерського обліку та аудиту і сформовано її персональний склад. Рішення Ради нагляду було утворено робочі групи з розроблення проєктів професійних стандартів «Аудитор», «Асистент (помічник) аудитора», «Інспектор з контролю якості аудиторських послуг», «Головний бухгалтер підприємства, що становить суспільний інтерес» та «Ключовий партнер (партнер із завдання)».

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ За два останні роки для України перевірки з контролю якості аудиторських послуг охоплено 33 САД, у тому числі 17 САД у 2023 році. Разом з тим:

- 15 САД скористалися можливістю, встановленою Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки», та не надали згоду на проведення перевірки з контролю якості аудиторських послуг (у тому числі 5 САД у 2023 році);
 - 4 САД втратили право на проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становить суспільний інтерес, у зв'язку із видаленням їх реєстрової інформації із відповідного розділу Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності (у тому числі 2 САД у 2023 році);
 - щодо 1 САД у 2023 році складено акт про неможливість проведення перевірки.
- ❖ Частка САД, включених до плану-графіку перевірок у 2023 році та охоплених контрольними заходами в загальній вартості наданих послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності за останній відзвітований

до ОСНАД період з 1 січня 2022 по 30 червня 2023 року становила 33,5% (660,9 млн грн). При цьому частка таких САД у загальній кількості виконаних завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності у зазначеному вище періоді становила 18,4% (1726 од.).

- ❖ Порівняно з 2022 роком середня тривалість перевірки за місцезнаходженням суттєво не змінилася і становила 13 робочих днів (2022 рік: 12 робочих днів).
- ❖ При цьому кількість аудиторських завдань, відібраних для перевірки, залишилась без змін та в середньому становила 3 завдання (2022 рік: 3 завдання).
- ❖ Перевірено 60 завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності, аудиторські звіти за результатами яких підписано 55 ключовими партнерами (2022 рік: 51 завдання та 45 ключових партнерів з аудиту).
- ❖ Завдання для перевірки відбиралися Інспекцією з використанням ризик-орієнтованого підходу.
- ❖ Узагальнені результати перевірок з контролю якості аудиторських послуг за областями встановлених значущих недоліків представлено на рис. 1.

КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

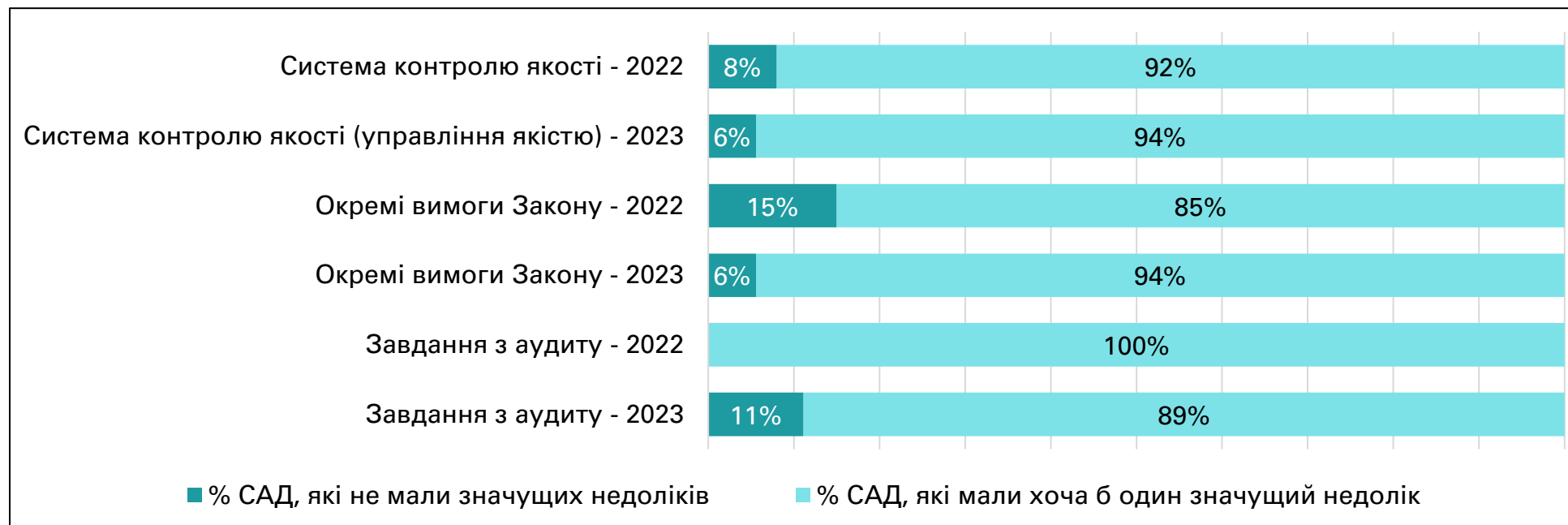

Рисунок 1. Розподіл САД за областями виявлених значущих недоліків у 2022–2023 роках.

❖ Детальна інформація про результати системи забезпечення якості у 2023 році наведена у Додатку 2.

ЗДІЙСНЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

❖ Протягом звітної періоду Інспекцією за дорученнями Ради нагляду здійснювалась перевірка відомостей, зазначених у скаргах щодо дій САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес.

❖ Протягом 2023 року за рішенням Ради нагляду:

- притягнуто до професійної відповідальності одного САД;
- зупинено дисциплінарне провадження щодо двох САД;
- скасовано реєстрацію у Реєстрі одного аудитора на підставі частини дванадцятої статті 22 Закону;
- скасовано реєстрацію у Реєстрі п'яти САД на підставі пункту 1 частини тринадцятої статті 22 Закону, яким встановлено, що не

підлягають реєстрації в Реєстрі юридичні особи, а також реєстрація у Реєстрі, інформація про яких внесена до Реєстру, підлягає скасуванню, якщо такі САД мають у складі засновників (учасників, акціонерів) громадян країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або САД, кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами) яких є громадяни країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або суб'єктів господарювання, зареєстрованих на території країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або осіб, які перебувають в публічних реєстрах аудиторів та/або є членами професійних організацій аудиторів та/або бухгалтерів країни, що здійснює збройну агресію проти України, та/або у яких країні, що здійснює збройну агресію проти України, прямо або опосередковано належить частка в статутному капіталі.

РЕЄСТР АУДИТОРІВ ТА СУБ'ЄКТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- ❖ Відповідно до вимог Закону з 01 січня 2023 року держателем та адміністратором Реєстру є ОСНАД, який забезпечує створення, функціонування та ведення Реєстру, а також здійснює його адміністрування.
- ❖ На виконання норм розділу II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правових засад провадження аудиторської діяльності в Україні» від 20 вересня 2022 року № 2597-IX забезпечено:
 - прийняття упродовж січня 2023 року від АПУ електронної копії Реєстру та справ на кожного аудитора та САД, що велися АПУ відповідно до вимог частини десятої статті 22 Закону;
 - оцифрування справ 2760 аудиторів та внесено до електронного кабінету аудитора;
 - безперервність процесу реєстрацію аудиторів та САД у Реєстрі відповідно до вимог Закону.
- ❖ Інспекцією забезпечено розробку програмного забезпечення та започатковано функціонування Реєстру, як інформаційно-комунікаційної системи. З 01 листопада 2023 року забезпечено його оприлюднення на офіційному вебсайті ОСНАД з необмеженим у часі та неавторизованим доступом (загальним доступом) до нього через офіційний вебсайт ОСНАД. З 01 листопада 2023 року здійснено 23 701 запитів до Реєстру.
- ❖ Реєстр створено з урахуванням законодавства про публічні електронні реєстри з метою підключення Реєстру до публічних електронних реєстрів та системи електронної взаємодії електронних ресурсів для забезпечення обміну інформацією з іншими публічними електронними реєстрами.
- ❖ Реєстр синхронізовано з функціонуванням електронного кабінету аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності. Внесення до Реєстру інформації (змін до неї) та видалення реєстрової інформації з Реєстру, здійснювалось через електронний кабінет аудитора та САД та/або в перехідний період через сервіс електронного документообігу «АСКОД онлайн». Упродовж звітнього періоду Інспекцією опрацьовано 3160 заяв від аудиторів та САД.
- ❖ Після оприлюднення Реєстру на офіційному вебсайті ОСНАД користувачі реєстровою інформацією мають можливість формувати запити на отримання витягів з Реєстру, пройшовши процедуру авторизації при формуванні запиту з Реєстру.
- ❖ Інспекцією проводилась роз'яснювальна робота з аудиторами та представниками САД з метою дотримання ними вимог Закону щодо повноти, достовірності та своєчасності подання інформації до Реєстру шляхом розміщення інформаційних повідомлень на офіційному вебсайті ОСНАД, а також листування та безпосереднього спілкування по телефону.

РЕЄСТР АУДИТОРІВ ТА СУБ'ЄКТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

❖ У зв'язку з виявленням фактів, які могли б свідчити про порушення вимог Закону щодо повноти та своєчасності подання інформації про аудитора та САД, що має містись у Реєстрі, Інспекцією надсилались листи САД з вимогою термінового усунення порушень вимог Закону та надання роз'яснень щодо причин допущених порушень, а також було винесено припис аудитору про усунення порушення вимог Закону.

❖ За результатами розгляду звернень, які находили до ОСНАД від громадських організацій відповідно до статті 52 Закону щодо внесення до Реєстру інформації про них, як професійні організації аудиторів та бухгалтерів та перевірки Інспекцією поданих відомостей, до Реєстру

було внесено інформацію про такі професійні організації аудиторів та бухгалтерів:

- всеукраїнську професійну громадську організацію «Спілка аудиторів України»;
- громадську організацію «Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України»;
- громадську організацію «Професійна організація аудиторів, бухгалтерів та викладачів ОКД».

НАГЛЯД ЗА ДЕЛЕГОВАНИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ

❖ Законом передбачена можливість делегування окремих повноважень із забезпечення суспільного нагляду за аудиторською діяльністю АПУ та професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів.

❖ АПУ, за умови що її організаційна структура унеможливує виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів або втручання її органів управління у виконання делегованих повноважень, що може вплинути на об'єктивність або неупередженість рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень, делегуються такі повноваження:

- контроль якості аудиторських послуг САД, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності, крім аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, проведення інших перевірок, передбачених Законом;
- здійснення дисциплінарних проваджень щодо САД, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності, крім САД, які здійснюють аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, та аудиторів, крім випадків, визначених Законом.

❖ Також АПУ та/або професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів, за умови що їх організаційна структура унеможливує виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів або втручання їх органів управління на виконання делегованих

повноважень та які відповідають встановленим вимогам, можуть бути делеговані такі повноваження:

- контроль якості аудиторських послуг САД, які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності, проведення інших перевірок, передбачених Законом;
- контроль за безперервним професійним навчанням аудиторів.

❖ За результатами розгляду клопотання АПУ щодо визнання її такою, що відповідає умовам для виконання делегованих повноважень та делегування повноваження з контролю якості аудиторських послуг САД, які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності, проведення інших перевірок, передбачених Законом, Радою нагляду за поданням Інспекції прийнято рішення про делегування АПУ повноваження з контролю якості аудиторських послуг САД, які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності, проведення інших перевірок, передбачених Законом.

❖ Здійснення нагляду за виконанням АПУ делегованих повноважень реалізується ОСНАД, насамперед, шляхом участі членів Ради нагляду у роботі органів управління АПУ.

НАГЛЯД ЗА ДЕЛЕГОВАНИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ

❖ Так, в межах нагляду за виконанням делегованих повноважень члени Ради нагляду брали участь, як спостерігачі, у роботі вищого органу управління АПУ – з'їзді аудиторів України, який відбувся 24 червня 2023 року відповідно до вимог Порядку скликання та проведення з'їзду аудиторів України дистанційно за допомогою дистанційної електронної системи голосування, а також упродовж 2023 року члени Ради нагляду взяли участь у 11 засіданнях Ради АПУ. В межах нагляду за виконання делегованих повноважень ОСНАД:

- отримано від АПУ звіти про виконання делегованих повноважень;
- надано рекомендації щодо дій, які необхідно здійснити АПУ для

належного виконання делегованих повноважень;

- погоджено План-графік проведення АПУ перевірок з контролю якості та інших перевірок на 2024 рік;
- затверджено проект Кошторису АПУ на 2023 рік та проект кошторису АПУ на 2024 рік в частині делегованих повноважень;
- розглянуто звіти за результатами виконання Кошторису АПУ за 2022 рік та за I півріччя 2023 року Кошторису АПУ на 2023 рік.

АТЕСТАЦІЇ АУДИТОРІВ

❖ У 2023 році суттєвих змін зазнав Закон, яким врегульовані процеси атестації аудиторів та їх безперервного професійного навчання.

❖ З метою реалізації зазначених змін забезпечено удосконалення Порядку складання іспитів при атестації аудиторів, Порядку безперервного професійного навчання аудиторів, Порядку зарахування теоретичних знань, Порядку проходження стажування та Положення про Комісію з атестації.

❖ При цьому, протягом 2023 року діяв лібералізований, на період військового стану, порядок атестації аудиторів, за яким кваліфікаційні іспити складав 181 кандидат в аудитори. Успішно їх скласти вдалося 56 кандидатам в аудитори, що складає майже 31% від загальної кількості учасників іспитів

❖ Крім того, у 2023 році вперше вдалося організувати проведення теоретичного іспиту «Міжнародні стандарти фінансової звітності», який загалом іспит складала 21 особа. Успішно скласти іспит вдалося 9 особам, що складає майже 43% від загальної кількості його учасників. Цей досвід дозволив запланувати низку теоретичних іспитів на 2024 рік.

❖ З метою подальшої міжнародної інтеграції національної системи атестації аудиторів завершено процедуру взаємного визнання порядку та програм всіх 9 теоретичних іспитів, які складаються в межах здобуття кваліфікації Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA) та атестації аудиторів в Україні.

❖ Задля прискорення процесу входження молодих фахівців в професію аудитора було розроблено та ухвалено Концепцію гармонізації

процесів атестації аудиторів та здобуття вищої освіти.

❖ Разом з тим, здійснювалася просвітницька діяльність з питань атестації аудиторів, зокрема забезпечено організацію та проведення низки круглих столів із залученням провідних науковців, практиків, міжнародних та вітчизняних експертів, громадськості, проводилися відкриті лекції для студентства.

❖ З метою якісного унормування кваліфікаційних вимог в професії здійснювалися заходи з професійної з професійної стандартизації, зокрема утворено Галузеву раду з розроблення професійних стандартів у сфері бухгалтерського обліку і аудиту та забезпечено розроблення професійних стандартів «Аудитор», «Асистент (помічник) аудитора», «Інспектор з контролю якості аудиторських послуг» та «Ключовий партнер (партнер із завдання)».

❖ Задля впровадження оновленої системи контролю за безперервним професійним навчанням аудиторів забезпечено автоматизацію процесу звітування про проходження аудиторами безперервного професійного навчання, зокрема подання через електронний кабінет звітної інформації про проходження безперервного професійного навчання для автоматичного внесення її до Реєстру та подання організаторами заходів з безперервного професійного навчання інформації про їх проведення для автоматичного її включення до звітної інформації аудиторів. За новим підходом у 2023 році було подано 1828 звітних інформацій аудиторами та 50 інформацій – організаторами заходів з безперервного професійного навчання.

АТЕСТАЦІЇ АУДИТОРІВ

❖ Протягом 2023 року здійснено організаційне, матеріально-технічне та методичне забезпечення 15 засідань Комісії з атестації, на яких вирішувалися питання організації проведення іспитів та затвердження їх результатів, міжнародного співробітництва, удосконалення нормативно правової бази, а також забезпечення безперервного

професійного навчання аудиторів.

❖ Актуальна інформація з питань атестації аудиторів та їх безперервного професійного навчання регулярно публікується на офіційному вебсайті Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

❖ ОСНАД, з 2019 року є повним членом Міжнародного форуму незалежних регуляторів аудиторської діяльності (IFIAR), набуваючи упродовж чотирьох останніх років власний досвід з суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, у своїй діяльності використовує кращі європейські та світові практики в системі нагляду за аудиторською діяльністю.

❖ Також у 2023 році ОСНАД набув статусу спостерігача Комітету європейських органів нагляду за аудиторською діяльністю (СЕАОВ). Статус спостерігача надається для участі у пленарних засіданнях СЕАОВ. Представники ОСНАД у якості спостерігачів взяли участь у пленарних засіданнях СЕАОВ, які відбулись у м. Брюссель (Бельгія) 29–30 червня та 23–24 листопада 2023 року. Участь у пленарних засіданнях СЕАОВ надає ОСНАД можливість отримання міжнародного досвіду та запровадження кращих європейських практик у національній сфері аудиту. Цей статус дає право ОСНАД брати участь в дискусіях між членами в рамках пленарних засідань.

❖ З метою постійного обміну досвідом та запровадження кращих практик у національній сфері аудиту ОСНАД постійно приймає участь у заходах, організованих Комітетом європейських органів нагляду за аудиторською діяльністю (СЕАОВ), Міжнародним форумом незалежних регуляторів аудиторської діяльності (IFIAR), Центром реформування фінансової звітності Світового банку (CFRR), забезпечує

співробітництво з проектом, що фінансується ЄС, «Впровадження практики ЄС з бухгалтерського обліку, фінансової звітності та аудиту в Україні» (EU-FAAR).

❖ Упродовж звітного періоду налагоджено двосторонні відносини з Генеральним директором з питань фінансової стабільності, фінансових послуг та союзу ринків капіталу (DG FISMA).

❖ З метою додаткового привернення уваги регуляторів аудиторської професії – членів IFIAR, а також підвищення рівня обізнаності та навичок інспекторів з контролю якості щодо санкційних обмежень, їх впливу на аудиторську діяльність та здійснення інспекційних перевірок, ОСНАД спільно з IFIAR 12 липня 2023 року провів вебінар з розгляду цих питань, в якому прийняло участь більше 100 інспекторів організацій-членів IFIAR та СЕАОВ.

❖ Розбудова системи суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, систематичне удосконалення законодавства та практики його застосування забезпечує системну реалізацію реформи аудиторської діяльності відповідно до європейських стандартів. Європейська комісія позитивно оцінила прогрес у реалізації реформи у сфері аудиторської діяльності в Україні, зазначивши про це у щорічному Звіті про розширення «Україна 2023», оприлюдненому 08 листопада 2023 року, який також містить рекомендації щодо початку переговорів про членство України у Європейському Союзі (ЄС).

- ❖ З метою забезпечення взаємодії між Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та ОСНАД відповідно до вимог абзацу другого частини дванадцятої статті 15 Закону 16 жовтня 2023 року укладено Меморандум про взаємодію між Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та ОСНАД.
- ❖ Упродовж звітного періоду ОСНАД організував та виступив співорганізатором низки тематичних дискусій з представниками закладів освіти та САД щодо проекту Концепції гармонізації процесів атестації аудиторів та здобуття вищої освіти, зокрема круглого столу «Гармонізація процесів атестації аудиторів та здобуття вищої освіти», який відбувся 18 квітня 2023 року на базі Державного торговельно-економічного університету.
- ❖ Організовано та проведено спільно з АССА круглий стіл «Міжнародний вимір атестації аудиторів», який відбувся з 17 травня 2023 року з метою огляду процесу становлення атестації аудиторів в Україні та особливостей її міжнародного визнання, а також окреслення подальших напрямів розвитку професії аудитора.
- ❖ Забезпечено проведення Комісією з атестації за участю Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів круглого столу на тему: «Удосконалення системи атестації аудиторів та їх безперервного

професійного навчання», який відбувся 15 листопада 2023 року з метою висвітлення останніх законодавчих нововведень та обговорення актуальних питань атестації аудиторів та їх безперервного професійного.

- ❖ 24 листопада 2023 року проведено вебінар з питань змін у порядку організації та проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг.
- ❖ 21 грудня 2023 року проведено вебінар з актуальних питань застосування міжнародних стандартів аудиту, встановлених за результатами перевірок з контролю якості у 2023 році.
- ❖ За результатами аналізу щорічної інформація САД про надані послуги та відомостей з Реєстру складено та оприлюднено на офіційному вебсайті ОСНАД Звіт про стан аудиторської діяльності в Україні за період з 1 січня 2022 року по 30 червня 2023 року.
- ❖ Забезпечувалась діяльність Комітету з питань кращих практик організації системи контролю якості аудиторських послуг, як дорадчого органу при ОСНАД з питань вдосконалення політик і процедур та впровадження кращих практик внутрішньої організації САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес.

- ❖ Станом на 31 грудня 2023 року кількість працівників Інспекції складала 19 осіб. Протягом 2023 року перевірки з контролю якості аудиторських послуг, супровід процесу дисциплінарного провадження здійснювалися відділом контролю якості у складі 5 інспекторів. Зовнішні експерти до перевірок не залучалися.
- ❖ Відповідно до Порядку підвищення кваліфікації інспекторів Інспекції із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, комітету з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України або комітету з контролю якості аудиторських послуг професійної організації аудиторів та бухгалтерів у 2023 році запроваджено систему безперервного професійного навчання інспекторів та проведено спільний захід з підвищення кваліфікації інспекторів Інспекції та комітету з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України на тему: «Практичні питання проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг в контексті останніх змін у законодавстві, міжнародних стандартах аудиту та міжнародних стандартах фінансової звітності».
- ❖ Також з метою забезпечення виконання вимог законодавства у сфері публічної інформації у формі відкритих даних працівники Інспекції взяли участь у заході «Інтенсив з відкритих даних для розпорядників інформації».
- ❖ З метою забезпечення реалізації законодавства у сфері запобігання корупції Комісією з оцінки корупційних ризиків проведено внутрішню оцінку корупційних ризиків у діяльності ОСНАД за 2023 рік. Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності ОСНАД за 2023

рік розглянуто на засіданні Комісії з оцінки корупційних ризиків та на засіданні Ради нагляду.

- ❖ Крім цього, забезпечено проведення навчання працівників Інспекції, взято участь у короткостроковому одноденному семінарі на тему: «Практичні аспекти запобігання корупції в діяльності працівників Інспекції із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю: фінансовий контроль, конфлікт інтересів та інші антикорупційні вимоги та обмеження».
- ❖ Документообіг в Інспекції реалізовується шляхом використання послуг системи електронного документообігу «АСКОД», сервісу електронного документообігу «АСКОД Онлайн», електронного кабінету аудитора та САД, електронного суду, електронного листування та поштового зв'язку.
- ❖ Протягом 2023 року до ОСНАД надійшло: 4 запити на публічну інформацію, 33 документи органів судової влади (до позовної заяви) та 6 листів учасників судової справи, 75 звернень міністерств та відомств, 6 звернень міжнародних організацій (додатково здійснюється систематичне спілкування з міжнародними організаціями шляхом електронного листування), 1083 запити юридичних та фізичних осіб.
- ❖ Інспекцією було розглянуто запити, опрацьовано та надано в загальній кількості 1406 відповідей, зокрема надання запитуваної інформації, листування з питань контролю якості аудиторських послуг та питань реєстрової інформації у Реєстрі.

РЕСУРСИ ІНСПЕКЦІЇ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

❖ В запитах були порушені питання щодо вимог і порядку застосування окремих норм Закону та дотримання норм МСА, питання з контролю якості аудиторських послуг, питання реєстрової інформації Реєстру тощо.

❖ У 2023 році кошторис ОСНАД виконано у повному обсязі за

надходженнями у сумі 32 341 тис грн (без залишку коштів на початок періоду), порівняно з запланованими 23 793 тис грн (без залишку коштів на початок періоду) та за витратами у сумі 28 305 тис грн (без витрат майбутніх періодів), порівняно з запланованими 33 707 тис грн (без витрат майбутніх періодів). Детально інформація про виконання кошторису додається (Додаток 3).

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення прозорості та публічності діяльності Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю			
1.	Підготовка, схвалення та оприлюднення щорічного звіту про діяльність Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (далі – ОСНАД) за 2022 рік та результати системи забезпечення якості, у тому числі, інформації про проведені перевірки, надані рекомендації, перевірку їх виконання, вжиті заходи та накладені стягнення щодо аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, інформацію про виконання щорічної програми, основні показники виконання кошторису ОСНАД та ресурси, залучені для виконання функцій.	II квартал 2023 року	Підготовлено Звіт про діяльність ОСНАД за 2022 рік та оприлюднено на офіційному вебсайті ОСНАД.
2.	Підготовка, схвалення та оприлюднення програми діяльності ОСНАД на 2024 рік.	IV квартал 2023 року	Програму діяльності ОСНАД на 2024 рік підготовлено та винесено на розгляд Ради нагляду за аудиторською діяльністю (далі – Рада нагляду). Програму діяльності ОСНАД на 2023 рік затверджено Радою нагляду.
3.	Підготовка та схвалення кошторису ОСНАД на 2024 рік.	IV квартал 2023 року	Проєкт кошторису ОСНАД на 2024 рік підготовлено та винесено на розгляд Ради нагляду. Кошторис ОСНАД на 2023 рік затверджено Радою нагляду.
4.	Формування, затвердження та оприлюднення плану-графіку перевірок з контролю якості аудиторських послуг на 2024 рік.	IV квартал 2023 року	План-графік перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок на 2024 рік затверджено наказом від 22 листопада 2023 року № 58-кя та оприлюднено на офіційному вебсайті ОСНАД.
5.	Формування, затвердження та оприлюднення плану-графіку інших перевірок (крім перевірок з контролю якості аудиторських послуг) на 2024 рік.	IV квартал 2023 року	

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Здійснення заходів, направлених на підтримку аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки			
6.	Моніторинг ризиків системи суспільного нагляду та аудиторської діяльності, зумовлених військовою агресією проти України та оперативне реагування для мінімізації негативних наслідків.	Протягом дії воєнного стану	<p>Моніторинг ризиків системи суспільного нагляду та аудиторської діяльності, зумовлених військовою агресією проти України, здійснюється на постійній основі, шляхом аналізу ситуації на ринку аудиторських послуг, дослідження ділової активності аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, вивчення інформації з відкритих джерел тощо.</p> <p>За результатами аналізу, на підставі подання Інспекції із забезпечення якості (далі – Інспекція), Радою нагляду прийнято рішення про скасування реєстрації у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності п'яти суб'єктів аудиторської діяльності на підставі пункту 1 частин тринадцятої статті 22 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (далі – Закон). На підставі подання Аудиторської палати України Радою нагляду прийнято рішення про скасування реєстрації у Реєстрі аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності одного аудитора на підставі частини дванадцятої статті 22 Закону.</p>
7.	Формування пропозицій для органів державної влади щодо широкого залучення незалежних аудиторів до заходів післявоєнного відновлення економіки.	Протягом року	<p>Підготовлено та надано пропозиції Міністерству фінансів України щодо умов надання суб'єктами аудиторської діяльності аудиторських послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності та/або з виконання інших обов'язкових завдань з перевірки використання коштів (майна), що надаються міжнародними фінансовими організаціями, іноземними державами, іноземними донорами та/або дотримання умов надання таких коштів (майна), юридичним особам, які прямо або опосередковано мають у розпорядженні, отримують та використовують кошти, що надаються міжнародними фінансовими організаціями, іноземними державами, іноземними донорами, та юридичним особам, які виготовляють продукцію, виконують роботи, надають послуги за рахунок таких коштів.</p>
8.	Проведення заходів з висвітлення актуальних питань провадження аудиторської діяльності у період воєнного стану.	Протягом дії воєнного стану	<p>Упродовж звітнього періоду заходи з висвітлення питань провадження аудиторської діяльності у період воєнного стану не проводились.</p>

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
9.	Формування та внесення пропозицій органам державної влади щодо формування та реалізації державної політики у сфері аудиторської діяльності, у тому числі:		Протягом 2023 року за поданням Інспекції Радою нагляду схвалено проекти таких нормативно-правових актів: Порядку ведення Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності; постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних»;
9.1.	підготовка пропозицій з удосконалення нормативно-правових актів з питань регулювання аудиторської діяльності, контролю якості аудиторських послуг, реєстрації аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності та атестації аудиторів;	Постійно	змін до Порядку проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг; змін до Порядку складання іспитів при атестації аудиторів; змін до Порядку безперервного професійного навчання аудиторів; змін до Порядку зарахування теоретичних знань; змін до Порядку проходження стажування; змін до Положення про Комісію з атестації.
9.2.	участь у проведенні експертизи законопроектів і нормативно-правових актів з питань аудиторської діяльності.	Постійно	Проводилась експертиза законопроектів і підзаконних нормативно-правових актів з питань аудиторської діяльності, зокрема: проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо звітування в рамках залучення міжнародної фінансової допомоги»; проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку функціонування Центру збору фінансової звітності»; проекту постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання сплати внеску суб'єктами аудиторської діяльності на користь Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю»; проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 і від 30 листопада 2016 р. № 867», розробленого відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану заходів, спрямованих на запобігання виникненню та/або зменшення негативних наслідків ризиків, виявлених за результатами третього кола Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, на період до 2026 року»;

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
9.2.			<p>проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про підключення публічних електронних реєстрів до системи електронної взаємодії електронних ресурсів та внесення публічних електронних реєстрів до Реєстру публічних електронних реєстрів»;</p> <p>проектів наказів Міністерства фінансів України «Про внесення змін до Порядку формування відкритого переліку незалежних аудиторів у рамках спільних операційних програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства 2014–2020», «Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 06 липня 2020 року № 398»;</p> <p>проектів рішень Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про подання до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку інформації суб'єктом аудиторської діяльності, який надає послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності або іншого обов'язкового завдання підприємству, що становить суспільний інтерес, нагляд за яким здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку», «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку (щодо інвестиційних фондів та інвестиційних компаній)»;</p> <p>проекту постанови правління Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок та умови укладення договору страхування відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності перед третіми особами», проекту постанови Правління Національного банку України «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких нормативно-правових актів».</p>
10.	Розробка та затвердження документів з питань регулювання аудиторської діяльності в межах повноважень ОСНАД з метою реалізації Закону.	Постійно	<p>Інспекцією з метою реалізації положень Закону розроблено, а рішеннями Ради нагляду затверджено проекти таких документів:</p> <p>зміни до Положення про Раду нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю;</p> <p>зміни до Положення про Інспекцію із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю;</p> <p>зміни до Порядку розгляду проектів програми діяльності та кошторису Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю;</p> <p>Порядок визначення загальної суми чистого доходу та середньої суми винагороди суб'єкта аудиторської діяльності;</p>

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
10.			<p>Порядок підвищення кваліфікації інспекторів Інспекції із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, комітету з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України або комітету з контролю якості аудиторських послуг професійної організації аудиторів та бухгалтерів;</p> <p>Порядок погодження призначення особи на посаду інспектора комітету з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України або професійної організації аудиторів та бухгалтерів;</p> <p>Порядок та форми подання аудитором інформації про проходження безперервного професійного навчання;</p> <p>Порядок делегування повноважень Аудиторській палаті України та професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів;</p> <p>Порядок скликання та проведення з'їзду аудиторів України дистанційно за допомогою дистанційної електронної системи голосування;</p> <p>Концепція гармонізації процесів атестації аудиторів та здобуття вищої освіти;</p> <p>Форму інформування про проведення освітнього заходу юридичною особою, яка відповідає вимогам, встановленим Комісією з атестації, або професійною організацією аудиторів та бухгалтерів, включеною до переліку осіб, які можуть проводити освітні заходи;</p> <p>Форму інформування про проведення освітніх заходів аудиторською фірмою, яка може проводити освітні заходи за власними програмами, визнаними професійними організаціями – членами Міжнародної федерації бухгалтерів, включеною до переліку осіб, які можуть проводити освітні заходи;</p> <p>рішення Ради нагляду про утворення робочих груп з розроблення проєктів професійних стандартів «Аудитор», «Асистент (помічник) аудитора», «Інспектор з контролю якості аудиторських послуг», «Головний бухгалтер підприємства, що становить суспільний інтерес» та «Ключовий партнер (партнер із завдання)»; Перелік професійних організацій, сертифікат (диплом) яких свідчить про високий рівень відповідних знань з міжнародних стандартів фінансової звітності;</p> <p>Порядок здійснення нагляду за виконанням Аудиторською палатою України та професійними організаціями аудиторів та бухгалтерів делегованих повноважень;</p>

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
10.			<p>форми Звіту про виконання делегованих повноважень (проміжний) та Звіту про виконання делегованих повноважень (річний);</p> <p>форми подання інформації про проведення освітніх заходів включеними до переліку осіб, які можуть проводити освітні заходи: юридичними особами, які відповідають вимогам, встановленим Комісією з атестації, професійними організаціями аудиторів та бухгалтерів, аудиторськими фірмами, які можуть проводити освітні заходи за власними програмами, визнаними професійними організаціями – членами Міжнародної федерації бухгалтерів;</p> <p>Порядок подання суб'єктами аудиторської діяльності інформації про надані послуги до Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю;</p> <p>Рекомендації щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок;</p> <p>зміни до Тимчасового порядку складання кваліфікаційного іспиту при атестації аудиторів.</p> <p>Рішеннями Ради нагляду схвалено:</p> <p>проект змін до Статуту державної установи «Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю»;</p> <p>проект змін до Положення про преміювання працівників Інспекції із забезпечення якості державної установи «Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю»;</p> <p>проект змін до Порядку проведення оцінювання ефективності виконання посадових обов'язків працівниками Інспекції із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю;</p> <p>Положення про Галузеву раду з розроблення професійних стандартів у сфері бухгалтерського обліку та аудиту;</p> <p>Склад Галузевої ради з розроблення професійних стандартів у сфері бухгалтерського обліку та аудиту;</p> <p>Меморандум про взаємодію між Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та Органом суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.</p> <p>Інспекцією, з метою реалізації положень Закону, розроблено та затверджено Порядок винесення приписів щодо необхідності усунення аудитором або суб'єктом аудиторської діяльності порушень вимог Закону.</p>

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
11.	Забезпечення якості аудиторських послуг, у тому числі:		Планом-графіком проведення перевірок з контролю якості на 2023 рік (у новій редакції) передбачено проведення перевірок 25 суб'єктів аудиторської діяльності, з них:
11.1.	проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес;	Протягом року, відповідно до затвердженого плану-графіку	13 – пройшли перевірку з обов'язковими до виконання рекомендаціями; 5 – відкликана згода на проведення перевірки з контролю якості аудиторських послуг; 2 – в процесі узгодження результатів; 2 – надіслано лист-повідомлення про початок перевірки та розпочато планування перевірки; 2 – втрачено право на проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес; 1 – складено акт про неможливість проведення перевірки.
11.2.	проведення відстеження виконання наданих суб'єктам аудиторської діяльності за результатами перевірок з контролю якості аудиторських послуг обов'язкових до виконання рекомендацій та результатів їх впровадження;	Протягом року	Забезпечено відстеження виконання обов'язкових до виконання рекомендацій 19 суб'єктів аудиторської діяльності. 24 листопада проведено вебінар з питань змін у порядку організації та проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг. 21 грудня 2023 року проведено вебінар з актуальних питань застосування міжнародних стандартів аудиту, визначених за результатами перевірок з контролю якості у 2023 році.
11.3.	проведення (організація) за можливості двох заходів з розповсюдження кращого досвіду організації внутрішніх систем контролю якості;	Протягом року	

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
11.4.	здійснення дисциплінарних проваджень стосовно суб'єктів аудиторської діяльності, які мають право проводити аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, та аудиторів, при провадженні аудиторської діяльності у складі таких суб'єктів аудиторської діяльності, застосування стягнень до аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності за вчинення професійних проступків;	Постійно	Протягом 2023 року Інспекцією здійснювалась перевірка відомостей за дорученнями Ради нагляду: наданими у 2022 році на підставі п'яти скарг щодо дій чотирьох САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес; наданими у 2023 році щодо дій чотирьох САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес. За результатами перевірки відомостей: щодо одного САД – рішенням Ради нагляду від 17 лютого 2023 року № 2/56 знято доручення про проведення перевірки у зв'язку з втратою САД права на проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес; щодо одного САД – рішенням Ради нагляду від 27 жовтня 2023 року № 7.1/9/63 відмовлено в порушенні дисциплінарної справи; щодо двох САД – рішеннями Ради нагляду від 26 квітня 2023 року № 5/5/59 та від 27 жовтня 2023 року № 7.2/9/63 порушено дисциплінарні справи та одного з них притягнуто до професійної відповідальності за вчинення професійного проступку та застосовано стягнення у вигляді попередження; щодо трьох САД – рішенням Ради нагляду від 30 листопада 2023 року порушено дисциплінарні справи, розгляд яких призначено на 23 лютого 2024 року; щодо одного САД – продовжується проведення перевірки відомостей, зазначених у заяві (скарзі).
11.5.	супроводження процесу підготовки до розгляду матеріалів дисциплінарних проваджень та реалізації стягнень.	Постійно	

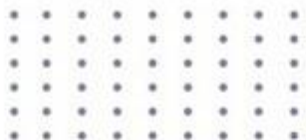
ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
12.	Забезпечення функціонування Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності (далі – Реєстр) відповідно до вимог закону, у тому числі:		
12.1.	автоматизація процесу внесення реєстрової інформації до Реєстру через електронний кабінет (функціонал «Кабінет аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності»);	I квартал 2023 року	Запроваджено процес внесення реєстрової інформації аудиторами та суб'єктів аудиторської діяльності до Реєстру через Електронний кабінет аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності.
12.2.	створення Реєстру та визначення дати початку його функціонування відповідно до вимог Закону;	I-II квартали 2023 року	Забезпечено створення програмного продукту для функціонування Реєстру, а також здійснюється перенесення інформації з справ аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, отриманих від Аудиторської палати України, до інформаційної системи Реєстру. Рішенням Ради нагляду від 27 жовтня 2023 року № 2/9/63 датою початку функціонування Реєстру у порядку, встановленому Законом, визначено 01 листопада 2023 року. Інспекцією з 01 листопада 2023 року забезпечено оприлюднення Реєстру на офіційному вебсайті ОСНАД з необмеженим у часі та неавторизованим доступом (загальним доступом) до нього через офіційний вебсайт ОСНАД. З 01 листопада 2023 року здійснено 23 701 запитів до Реєстру.
12.3.	ведення Реєстру, а також здійснення його адміністрування;	Постійно	Упродовж 2023 року Інспекцією: опрацьовано 3160 заяв, які були подані аудиторами та САД для їх реєстрації у Реєстрі, внесення до Реєстру інформації (змін до неї) та видалення реєстрової інформації з Реєстру, що надійшли до ОСНАД через електронний кабінет аудитора та САД та/або в перехідний період через сервіс електронного документообігу «АСКОД онлайн»; підготовлено та надано 283 довідки з Реєстру у зв'язку з надходженням до ОСНАД запитів від аудиторів, САД та інших осіб на отримання реєстрової інформації з Реєстру. З 01 листопада 2023 року після оприлюднення Реєстру на офіційному вебсайті ОСНАД користувачі реєстровою інформацією мають можливість формувати запити на отримання витягів з Реєстру, пройшовши процедуру авторизації при формуванні запиту з Реєстру. З 01 листопада 2023 року отримано 145 витягів з Реєстру.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
12.3.			<p>За результатами адміністрування Реєстру, на підставі подання Інспекції Радою нагляду прийнято рішення про скасувати реєстрації двох суб'єктів аудиторської діяльності через невідповідність їх правового статусу вимогам статті 5 Закону.</p> <p>За результатами адміністрування Реєстру Інспекцією прийняті рішення: про скасування реєстрації двох аудиторів на підставі пункту 5 частини першої статті 22¹ Закону; про визнання 1 САД таким, що не відповідає вимогам Закону, встановленим до САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності та до САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, у зв'язку з недотриманням вимог пункту 4 частини першої статті 23 Закону щодо забезпеченості відповідним персоналом САД для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності та видалення реєстрової інформації про САД з відповідних розділів Реєстру.</p>
12.4.	моніторинг повноти, достовірності та своєчасності подання інформації про аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності, що має містись у Реєстрі;	Постійно	<p>За результатами моніторингу повноти, достовірності та своєчасності подання інформації про аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності, що має містись у Реєстрі, виявлено невідповідності інформації, поданої аудиторами, до інформації, поданої суб'єктами аудиторської діяльності в частині визначення типу та дати трудових відносин; встановлено факти несвоєчасного подання суб'єктами аудиторської діяльності змін до реєстрової інформації, зокрема в частині закінчення строку дії договору страхування цивільно-правової відповідальності суб'єкта аудиторської діяльності перед третіми особами, дотримання суб'єктом аудиторської діяльності вимог пункту 4 частини першої статті 23 Закону щодо забезпеченості відповідним персоналом САД для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності та ін.</p> <p>Також виявлено порушення вимог статті 5 Закону в частині заборони керівнику аудиторської фірми бути працівником іншої аудиторської фірми, крім аудиторських фірм, засновником (учасником) яких він є.</p>
12.5.	вжиття заходів щодо усунення порушень вимог Закону щодо повноти, достовірності та своєчасності подання інформації про аудитора або суб'єкта аудиторської діяльності для внесення до Реєстру.	Постійно	<p>Проведена роз'яснювальна робота з аудиторами та представниками САД з метою дотримання ними вимог Закону щодо повноти, достовірності та своєчасності подання інформації до Реєстру шляхом розміщення інформаційних повідомлень на офіційному вебсайті ОСНАД, а також листування та безпосереднього спілкування.</p>

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
12.5.			<p>У зв'язку з виявленням фактів, які могли б свідчити про порушення вимог Закону щодо повноти та своєчасності подання інформації про аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності, що має містись у Реєстрі, Інспекцією надіслано біля 60 листів аудиторам та суб'єктам аудиторської діяльності з вимогою термінового усунення порушень вимог Закону та надання роз'яснень щодо причин допущених порушень, а також було винесено припис аудитору про усунення порушення вимог Закону.</p> <p>За результатами моніторингу відомостей Реєстру 40 суб'єктам аудиторської діяльності надіслані повідомлення про закінчення 31 грудня 2023 року строку дії виданих Аудиторською палатою України свідоцтв про відповідність системи контролю якості аудиторських послуг, визначеного з урахуванням вимог пункту 22 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону.</p>
13.	Забезпечення контролю за безперервним професійним навчанням аудиторів, у тому числі:		
13.1.	автоматизація процесу звітування аудиторів про проходження безперервного професійного навчання через електронний кабінет (функціонал «Кабінету аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності»);	III квартал 2023 року	<p>Забезпечено розробку та впровадження функціоналу «Кабінету аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності» для:</p> <ul style="list-style-type: none">подання аудитором через електронний кабінет інформації про проходження безперервного професійного навчання та автоматичного внесення її до реєстру;подання інформації про проведення освітніх заходів особами, включеними до переліку осіб, які можуть проводити освітні, та автоматичне її включення до інформації аудиторів, які брали участь у таких заходах;подання інформації про проведення окремих видів короткострокових заходів їх організаторами та автоматичне її включення до інформації аудиторів, які брали участь у таких заходах;неформального листування осіб, які можуть проводити освітні заходи, та організаторів окремих видів короткострокових заходів з Інспекцією.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
13.2.	підготовка пропозицій щодо спрощення порядку формування інформації про проходження аудиторськими безперервного професійного навчання;	II квартал 2023 року	Підготовлено пропозиції щодо спрощення порядку формування інформації про проходження аудиторськими безперервного професійного навчання, зокрема в частині формування відповідних відомостей на підставі інформації поданої освітніми центрами, які враховано під час розробки проєктів змін до Порядку безперервного професійного навчання аудиторів, а також порядку і форми подання аудитором інформації про проходження безперервного професійного навчання.
13.3.	моніторинг своєчасності подання інформації про проходження безперервного професійного навчання;	Постійно	За результатами попереднього моніторингу станом на 31 грудня 2023 року Звітну інформацію про проходження безперервного професійного навчання подало 1828 аудиторів, що становить майже 65% від загальної кількості аудиторів зареєстрованих в Реєстрі. У період після звітної дати Звітну інформацію подав 191 аудитор.
13.4.	вжиття заходів щодо усунення порушень вимог Закону щодо проходження аудиторськими безперервного професійного навчання.	Постійно	Повноваження Інспекції щодо перевірки інформації про проходження аудиторськими безперервного професійного навчання аудиторів та вжиття заходів реагування за її результатами встановлені Порядком безперервного професійного навчання аудиторів. Відповідні зміни набрали чинності 19 жовтня 2023 року. Водночас згідно з пунктом 19 розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону на період дії воєнного стану, а також протягом шести місяців після його припинення або скасування до аудиторів не застосовується відповідальність за порушення вимог Закону щодо безперервного професійного навчання, що унеможливує ініціювання дисциплінарних заходів передбачених Законом та Порядком. При цьому, у межах публічних заходів та надання індивідуальних консультацій проводиться активна роз'яснювальна робота щодо необхідності звітування аудиторськими про своє безперервне професійне навчання.
14.	Здійснення нагляду за впровадженням міжнародних стандартів аудиту, забезпечення фінансування їх перекладу на державну мову, експертизи та редагування.	Протягом року	Здійснено переклади текстів наступних міжнародних стандартів аудиту: Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2020 року) частина I, II та III; Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (видання 2021 року) частина I, II та III; Міжнародний стандарт аудиту 600 (переглянутий) «Особливі міркування - аудит фінансової звітності групи (включаючи роботу аудиторів компонентів)»; Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (включаючи міжнародні стандарти незалежності) видання 2022 року.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
15.	Методологічне забезпечення професійної кваліфікації аудиторів, у тому числі:		
15.1.	організація проведення за можливості двох кваліфікаційних іспитів;	II-IV квартали 2023 року	Відповідно до Тимчасового порядку складання кваліфікаційного іспиту у 2023 році було забезпечено проведення двох кваліфікаційних іспитів, які відбулися 21 липня та 03 листопада, одночасно у двох містах Київ та Львів. Загалом ці кваліфікаційні іспити у 2023 році складав 181 кандидат в аудитори. Успішно їх скласти вдалося 56 кандидатам в аудитори, що складає майже 31% від загальної кількості учасників іспитів.
15.2.	організація проведення іспиту за напрямом «Міжнародні стандарти фінансової звітності»;	III квартал 2023 року	22 вересня 2023 року відбувся іспит «Міжнародні стандарти фінансової звітності». Загалом іспит складала 21 особа. Оскільки успішне складання цього іспиту це не лише етап атестації аудиторів, а й підтвердження високого рівня знань міжнародних стандартів фінансової звітності за міжнародно визнаною програмою, цей іспит складали не тільки кандидати в аудитори, а й практикуючі бухгалтери та аудитори. Успішно скласти іспит вдалося 9 особам, що складає майже 43% від загальної кількості його учасників.
15.3.	проведення (організація) за можливості двох заходів з обговорення актуальних питань атестації аудиторів, набуття кандидатами в аудитори практичного досвіду аудиторської діяльності та проведення безперервного професійного навчання аудиторів;	Протягом року	Організовано та проведено спільно з Асоціацією присяжних сертифікованих бухгалтерів (АССА) круглий стіл «Міжнародний вимір атестації аудиторів», який відбувся з 17 травня 2023 року з метою огляду процесу становлення атестації аудиторів в Україні та особливостей її міжнародного визнання, а також окреслення подальших напрямів розвитку професії аудитора. Забезпечено проведення Комісією з атестації за участі Асоціації присяжних сертифікованих бухгалтерів круглого столу «Удосконалення системи атестації аудиторів та їх безперервного професійного навчання», який відбувся 15 листопада 2023 року з метою висвітлення останніх законодавчих нововведень та обговорення актуальних питань атестації аудиторів та їх безперервного професійного.
15.4.	реалізація Концепції гармонізації процесів атестації аудиторів та здобуття вищої освіти;	Протягом року	Організовано та проведено низку тематичних дискусій з представниками закладів освіти та суб'єктів аудиторської діяльності щодо проекту Концепції гармонізації процесів атестації аудиторів та здобуття вищої освіти. Організовано та проведено спільно з Державним торговельно-економічним університетом круглий стіл «Гармонізація процесів атестації аудиторів та здобуття вищої освіти», який відбувся 18 квітня 2023 року, з метою обговорення Концепції, перспектив її реалізації та можливого впливу на розвиток професії.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
15.4.			Рішенням Ради нагляду від 26 квітня 2023 року № 6/5/59 Концепцію затверджено. На базі Одеського національного економічного університету проведено консультації щодо удосконалення освітнього процесу та організації роботи з підготовки професійних стандартів.
15.5.	організація розроблення професійних стандартів «Аудитор», «Асистент (помічник) аудитора».	Протягом року	Радою нагляду спільно з Міністерством фінансів України утворено Галузеву раду з розроблення професійних стандартів у сфері бухгалтерського обліку і аудиту. Наказом Міністерства фінансів України затверджено Положення про зазначену Галузеву раду та її персональний склад. Радою нагляду прийнято рішення про утворення робочих груп з розроблення професійних стандартів «Аудитор», «Асистент (помічник) аудитора», «Головний бухгалтер підприємства, що становить суспільний інтерес», «Інспектор з контролю якості аудиторських послуг» та «Ключовий партнер (партнер із завдання)». Протягом IV кварталу 2023 року Інспекцією сформовано та затверджено склад робочих груп з розроблення вказаних професійних, забезпечено їх засідання та налагодження роботи. В межах роботи робочих груп: зібрано та узагальнено необхідну інформацію; сформовано та схвалено перелік трудових функцій і трудових дій, що входять до них за професійними стандартами «Аудитор», «Асистент (помічник) аудитора», «Інспектор з контролю якості аудиторських послуг» та «Ключовий партнер (партнер із завдання)» розпочато опитування серед фахівців за професією (видом занять) щодо визначення важливості кожної трудової функції.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
16.	Забезпечення європейської інтеграції та міжнародного співробітництва в межах повноважень ОСНАД, у тому числі:		
16.1.	формування пропозицій для забезпечення інтеграції ОСНАД до системи суспільного нагляду за аудиторською діяльністю Європейського Союзу (далі – ЄС), сприяння імплементації законодавства ЄС у сфері обов’язкового аудиту до національного законодавства, створення умов для формування єдиного ринку аудиторських послуг України та ЄС;	Протягом року	Задля забезпечення інтеграції ОСНАД до системи суспільного нагляду за аудиторською діяльністю ЄС, ОСНАД протягом 2023 року проводились зустрічі з представниками Комітету європейських органів нагляду за аудиторською діяльністю (далі – СЕАОВ) з метою набуття статусу спостерігача СЕАОВ, з представниками інших міжнародних інституцій (Європейська консультативна група з фінансової звітності (EFRAG), Інститут присяжних бухгалтерів Англії та Уельсу (ICAEW) та ін.).
16.2.	налагодження двостороннього співробітництва з Комітетом європейських органів нагляду за аудиторською діяльністю та органами суспільного нагляду за аудиторською діяльністю країн ЄС, а також органами суспільного нагляду за аудиторською діяльністю країн Східного партнерства;	Постійно	20 та 21 березня 2023 року на засіданні СЕАОВ прийнято рішення про надання ОСНАД статусу спостерігача для участі у пленарних засіданнях СЕАОВ. Цей статус дає право ОСНАД брати участь в дискусіях в рамках пленарних засідань. Упродовж звітного періоду представники ОСНАД взяли участь у пленарних засіданнях СЕАОВ, які відбулись у м. Брюссель (Бельгія) 29 – 30 червня 2023 року та 23 – 24 листопада 2023 року. Участь у пленарних засіданнях СЕАОВ надає ОСНАД можливість отримання міжнародного досвіду, налагодження двостороннього співробітництва з СЕАОВ та органами суспільного нагляду за аудиторською діяльністю країн ЄС.
16.3.	ініціювання та супроводження процесу оцінювання еквівалентності систем суспільного нагляду, забезпечення якості, розслідувань і санкцій в Україні вимогам статей 29, 30 та 32 Директиви Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2006 року № 2006/43/ЄС про обов’язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності;	IV квартал 2023 року	Налагоджено комунікацію, а саме 21 листопада 2023 року у м. Брюссель (Бельгія) проведено зустріч з представниками ЄС, а саме Генеральним директором з питань фінансової стабільності, фінансових послуг та ринків капіталу (DG FISMA), який є Генеральним директором Європейської комісії, з питань оцінювання еквівалентності систем суспільного нагляду, забезпечення якості, розслідувань і санкцій в Україні вимогам статей 29, 30 та 32 Директиви Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2006 року № 2006/43/ЄС про обов’язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності та адекватності. За домовленістю, досягнутою на зустрічі, Інспекцією підготовлено та надано DG FISMA інформацію задля обґрунтування економічної доцільності визнання еквівалентною та адекватною системи суспільного нагляду.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
16.4.	організація процесу обміну інформацією та участь у діяльності робочих органів IFIAR;	Протягом року	З метою постійного обміну досвідом та запровадження кращих практик у національній сфері аудиту ОСНАД постійно приймає участь у заходах, організованих Міжнародним форумом незалежних регуляторів аудиторської діяльності (IFIAR). Окремо проведено зустріч з представниками IFIAR з метою забезпечення конфіденційності інформації членів IFIAR з пропозицією обговорення питання блокування доступу до інформації та подальшого виключення росії з переліку членів IFIAR. Також забезпечено складання і подання до IFIAR опитувальника щодо надання впевненості за звітуванням зі сталого розвитку.
16.5.	організація на платформі IFIAR заходу щодо ролі регуляторів аудиторської діяльності у питанні забезпечення дотримання законодавства про санкції при проведенні аудиту фінансової звітності;	II квартал 2023 року	Відповідний захід було організовано протягом II кварталу та проведено 12 липня 2023 року.
16.6.	поглиблення співпраці з Асоціацією присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA).	Протягом року	Завершено процедуру взаємного визнання порядку та програм всіх 9 теоретичних іспитів, які складаються в межах здобуття кваліфікації ACCA та атестації аудиторів в Україні. В межах проведення публічних заходів щодо висвітлення актуальних питань атестації аудиторів та їх безперервного професійного навчання забезпечено презентацію відповідних рішень, обговорено практичні аспекти взаємного зарахування іспитів, окреслено переваги двосторонньої співпраці для аудиторської спільноти. Заплановано низку двосторонніх зустрічей та консультацій щодо подальшої двосторонньої співпраці та її нових перспектив.
17.	Забезпечення звітування суб'єктів аудиторської діяльності, у тому числі:		
17.1.	автоматизація процесу звітування суб'єктів аудиторської діяльності через електронний кабінет (функціонал «Кабінету аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності»);	III квартал 2023 року	Запроваджено процес подання звітної інформації про надані послуги суб'єктів через електронний кабінет аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності. Протягом 2023 року звітна інформація про надані послуги подана 546 суб'єктами аудиторської діяльності, що становить приблизно 67,4% від їх загальної кількості станом на 01 січня 2024 року. Тривала робота з удосконалення процесу звітування суб'єктів аудиторської діяльності через електронний кабінет, зокрема можливість вивантаження звітів у форматі Excel, складання зведеного звіту про надані послуги.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
17.2.	узагальнення та аналіз інформації, що подається суб'єктами аудиторської діяльності до ОСНАД;	III-IV квартали 2023 року	Здійснювалася технічна та консультаційна підтримка суб'єктів аудиторської діяльності при складанні і поданні ними звітної інформації про надані послуги через електронний кабінет. Звітна інформація про надані послуги аналізувалась на вибірковій основі на предмет наявності суттєвих помилок, за результатами чого суб'єктам аудиторської діяльності повідомлялося про необхідність внесення змін.
17.3.	підготовка та оприлюднення щорічної інформації про стан аудиторської діяльності в Україні.	IV квартал 2023 року	Підготовлено та оприлюднено Звіт про стан аудиторської діяльності в Україні за період з 01 січня 2022 року по 30 червня 2023 року.
18.	Забезпечення функціонування інформаційно-аналітичної системи ОСНАД з метою реалізації повноважень з суспільного нагляду за аудиторською діяльністю, у тому числі:		
18.1.	розвиток електронної системи комунікації з аудиторами та суб'єктами аудиторської діяльності через електронний кабінет;	Протягом року	Забезпечено розвиток електронної системи комунікації з аудиторами та суб'єктами аудиторської діяльності через електронний кабінет шляхом розробки додаткового функціоналу «Офіційна кореспонденція», «Приписи», «Професійна відповідальність», «Реєстраційна форма відомостей про аудитора, оприлюднених у Реєстрі до 31 грудня 2022 року», а також постійно забезпечується розвиток та удосконалення електронного кабінету.
18.2.	удосконалення та розширення функціоналу електронної системи із забезпечення процесу атестації аудиторів.	Протягом року	Забезпечено розробку програмного забезпечення Інтеграційний модуль між Підсистемами «Кабінет аудитора та суб'єкта аудиторської діяльності» та «Кабінет кандидата в аудитори» Інформаційно-аналітичної системи ОСНАД.
19.	Делегування повноважень з контролю якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності, або повноважень з контролю за безперервним професійним навчанням аудиторів, у тому числі:		

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення реалізації повноважень у сфері регулювання аудиторської діяльності			
19.1.	визначення порядку делегування повноважень Аудиторській палаті України та професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів і нагляду за виконанням таких повноважень;	II квартал 2023 року	Інспекцію розроблено, а рішеннями Ради нагляду затверджено: Порядок делегування повноважень Аудиторській палаті України та професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів; Порядок здійснення нагляду за виконанням Аудиторською палатою України та професійними організаціями аудиторів та бухгалтерів делегованих повноважень; форму Звіту про виконання делегованих повноважень.
19.2.	встановлення вимог до професійних організацій аудиторів та бухгалтерів яким можуть бути делеговані повноваження з контролю якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності, або повноважень з контролю за безперервним професійним навчанням аудиторів;	II квартал 2023 року	Вимоги до професійних організацій аудиторів та бухгалтерів, яким можуть бути делеговані повноваження з контролю якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності, або повноважень з контролю за безперервним професійним навчанням аудиторів, передбачені Порядком делегування повноважень Аудиторській палаті України та професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів.
19.3.	прийняття рішень про делегування Аудиторській палаті України або професійним організаціям аудиторів та бухгалтерів окремих повноважень.	Протягом року у разі надходжень звернень від Аудиторської палати України або професійних організацій аудиторів та бухгалтерів	За результатами розгляду клопотання Аудиторської палати України щодо визнання її такою, що відповідає умовам для виконання делегованих повноважень та делегувати повноваження з контролю якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності, проведення інших перевірок, передбачених Законом, Радою нагляду за поданням Інспекції прийнято рішення про делегування Аудиторській палаті України повноваження з контролю якості аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які повідомили про намір здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності, проведення інших перевірок, передбачених Законом.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення здійснення повноважень з нагляду за реалізацією делегованих та інших повноважень			
20.	Систематичний розгляд звітної інформації про діяльність Інспекції та надання рекомендацій щодо удосконалення її роботи.	Постійно	Підготовлено та подано на розгляд Ради нагляду звіти про діяльність Інспекції за I квартал, I півріччя, 9 та за рік.
21.	Здійснення нагляду за виконанням Аудиторською палатою України та професійними організаціями аудиторів та бухгалтерів делегованих повноважень, у тому числі:		Протягом 2023 року до ОСНАД надходили звернення від п'яти громадських організацій щодо внесення до Реєстру інформації про них, як професійні організації аудиторів та бухгалтерів. За результатами перевірки Інспекцією поданих громадськими організаціями відомостей на предмет їх відповідності вимогам, встановленим Законом до професійних організацій аудиторів та бухгалтерів, до Реєстру було внесено інформацію про: Всеукраїнську професійну громадську організацію «Спілка аудиторів України»; громадську організацію «Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України»; громадську організацію «Професійна організація аудиторів, бухгалтерів та викладачів ОКД», як про професійні організації аудиторів та бухгалтерів.
21.1.	систематичний розгляд звітної інформації Аудиторської палати України та професійних організацій аудиторів та бухгалтерів про виконання ними делегованих повноважень, ініціювання перевірок щодо виконання делегованих повноважень, здійснення таких перевірок та надання рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків або відкликання делегованих повноважень;	Постійно	Рішенням Ради нагляду (протокол від 10 березня 2023 року № 3/57) взято до відома Звіт Аудиторської палати України щодо виконання делегованих повноважень за 2022 рік. Аудиторською палатою України відповідно до вимог Порядку здійснення нагляду за виконанням Аудиторською палатою України та професійними організаціями аудиторів та бухгалтерів делегованих повноважень подано Звіти про виконання делегованих повноважень (проміжний) за I півріччя та за 9 місяців 2023 року.
21.2.	участь членів Ради нагляду у роботі органів управління Аудиторської палати України та професійних організацій аудиторів та бухгалтерів у межах такого нагляду;	Постійно	У межах нагляду за виконанням Аудиторською палатою України делегованих повноважень членами Ради нагляду взято участь у 11 засіданнях Ради Аудиторської палати України. Члени Ради нагляду взяли участь, як спостерігачі, у роботі вищого органу управління Аудиторської палати України – з'їзді аудиторів України, який відбувся 24 червня 2023 року відповідно до вимог Порядку скликання та проведення з'їзду аудиторів України дистанційно за допомогою дистанційної електронної системи голосування.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення здійснення повноважень з нагляду за реалізацією делегованих та інших повноважень			
21.3.	перегляд рішень Аудиторської палати України та професійних організацій аудиторів та бухгалтерів, прийнятих ними в межах виконання делегованих повноважень, скасування повністю або частково протиправних рішень Аудиторської палати України та професійних організацій аудиторів та бухгалтерів;	Постійно	Перегляд рішень Аудиторської палати України та професійних організацій аудиторів та бухгалтерів не здійснювався.
21.4.	погодження планів-графіків проведення Аудиторською палатою України та професійними організаціями аудиторів та бухгалтерів перевірок з контролю якості на 2024 рік;	IV квартал 2023 року	Проект Плану-графіку проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок на 2024 рік, розроблений комітетом з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України, погоджено на засіданні Ради нагляду 28 листопада 2023 року (протокол засідання Ради нагляду від 28 листопада 2023 року № 10/64).
21.5.	затвердження кошторису Аудиторської палати України на 2024 рік в частині фінансування виконання нею делегованих повноважень.	IV квартал 2023 року	Протокольним рішенням Ради нагляду (протокол засідання від 28 листопада 2023 року № 10/64) затверджено проект кошторису Аудиторської палати України на 2024 рік в частині фінансування делегованих повноважень.
22.	Здійснення нагляду за виконанням комісією з атестації повноважень визначених Законом, у тому числі:		
22.1.	систематичний розгляд звітної інформації про діяльність комісії з атестації;	Постійно	Підготовлено звіти про діяльність Комісії з атестації за I квартал, за I півріччя, 9 та за рік, які виносились на розгляд Ради нагляду.
22.2.	розгляд заяв (скарг) на протиправні рішення комісії з атестації та перегляд її рішень.	Постійно	Отримано дві заяви про оскарження оцінки за результатами складання кваліфікаційного іспиту. За результатами розгляду Радою нагляду вирішено утриматися від розгляду звернення по суті через відсутність повноважень з перегляду оцінки кваліфікаційного іспиту.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення здійснення повноважень з нагляду за реалізацією делегованих та інших повноважень			
23.	Здійснення нагляду за виконанням підприємствами, що становлять суспільний інтерес повноважень визначених Законом в частині забезпечення функціонування аудиторських комітетів, у тому числі:		
23.1.	моніторинг інформації про аудиторські комітети, утворені підприємствами, що становлять суспільний інтерес, або призначені ними органи (підрозділи), на які покладено відповідні функції;	Постійно	Аналіз та моніторинг інформації про аудиторські комітети, утворені підприємствами, що становлять суспільний інтерес, або призначені ними органи (підрозділи), на які покладено відповідні функції, проведено на підставі звітної інформації про надання суб'єктами аудиторської діяльності послуг за період з 01 січня 2022 року по 30 червня 2023 року. Реалізація повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності у зв'язку з неутворенням аудиторського комітету або непокладенням на орган (підрозділ) відповідних функцій у випадках, визначених законом, буде забезпечено ОСНАД після внесення відповідних змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення.
23.2.	надання підприємствам, що становлять суспільний інтерес, рекомендацій щодо забезпечення діяльності аудиторських комітетів або призначених органів (підрозділів), на які покладено відповідні функції, відповідно до вимог Закону.	Постійно	Звернення щодо забезпечення діяльності аудиторських комітетів або призначених органів (підрозділів), на які покладено відповідні функції, відповідно до вимог Закону, розглядаються по мірі їх надходження ОСНАД.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення діяльності Інспекції			
24.1.	Удосконалення системи управління та кадрового забезпечення ОСНАД, у тому числі:		
24.2.	Забезпечення реалізації пропозицій за результатами проведеної внутрішньої оцінки корупційних ризиків у діяльності ОСНАД;	I-II квартали 2023 року	<p>З метою забезпечення реалізації пропозицій за результатами проведеної внутрішньої оцінки корупційних ризиків у діяльності ОСНАД затверджено накази «Про заходи щодо запобігання корупції в діяльності ОСНАД», «Про забезпечення функціонування внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»; «Про Комісію з питань оцінки вартості, вирішення питання щодо можливості використання, місця та строку зберігання дарунків»; «Про деякі питання, пов'язані з поданням декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування».</p> <p>26 липня 2023 року працівники Інспекції взяли участь у короткостроковому одноденному семінарі на тему: «Практичні аспекти запобігання корупції в діяльності працівників Інспекції із забезпечення якості Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю: фінансовий контроль, конфлікт інтересів та інші антикорупційні вимоги та обмеження».</p> <p>Комісією з оцінки корупційних ризиків згідно з Планом оцінювання корупційних ризиків у діяльності ОСНАД від 02 жовтня 2023 року проведено внутрішню оцінку корупційних ризиків у діяльності ОСНАД за 2023 рік. Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності ОСНАД за 2023 рік розглянуто на засіданні Комісії з оцінки корупційних ризиків (протокол засідання від 17 листопада 2023 року № 1/3) та на засіданні Ради нагляду 28 листопада 2023 року (протокол засідання Ради нагляду від 28 листопада 2023 року № 10/64).</p>
24.3.	упровадження в ОСНАД кращих міжнародних практик організації та діяльності органів суспільного нагляду за аудиторською діяльністю:	Постійно	З урахуванням кращих практик організації системи контролю якості аудиторських послуг удосконалено звіт за результатами перевірок з контролю якості аудиторських послуг, а також розроблено нову комплексну інформаційну анкету суб'єкта аудиторської діяльності, яка побудована на вимогах міжнародних стандартів управління якістю.

ДОДАТОК 1. ЗВІТ ПРО ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА 2023 РІК

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Результат
Забезпечення діяльності Інспекції			
24.4.	забезпечення безперервного професійного навчання працівників Інспекції.	Постійно	<p>Працівники Інспекції взяли участь у заході «Інтенсив з відкритих даних для розпорядників інформації», організованому Міністерством цифрової трансформації України 13 та 14 червня 2023 року.</p> <p>27 червня 2023 року інспектори Інспекції прийняли участь в тренінгу для членів СЕАОВ з застосування МСА 315 (переглянутому в 2019 році).</p> <p>12 липня 2023 року інспектори Інспекції прийняли участь в вебінарі з питань санкційних обмежень, їх впливу на аудиторську діяльність та здійснення інспекційних перевірок, який проведено ОСНАД спільно з IFIAR для інспекторів організацій-членів IFIAR.</p> <p>Крім цього, протягом року інспектори Інспекції приймали участь у різних освітніх та короткострокових заходах з безперервного професійного навчання аудиторів.</p> <p>Інспекцією організовано та у період з 17 по 21 липня 2023 року було проведено спільний захід з підвищення кваліфікації інспекторів Інспекції та комітету з контролю якості аудиторських послуг Аудиторської палати України на тему: «Практичні питання проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг в контексті останніх змін у законодавстві, міжнародних стандартах аудиту та міжнародних стандартах фінансової звітності».</p> <p>Працівники Інспекції протягом серпня–жовтня 2023 року пройшли курс на тему: «Розроблення професійних стандартів», роблений Національним агентством кваліфікацій з метою надання слухачам базових знань та умінь щодо методичних підходів до розроблення професійних стандартів.</p>

Загальна інформація про проведені перевірки та їх результати

❖ Контроль якості аудиторських послуг САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, проводиться Інспекцією та передбачає тестування внутрішніх процедур, здійснення перевірки робочих документів, аудиторських звітів та інших звітів, договорів про надання аудиторських послуг, внутрішніх розпорядчих актів САД, якими визначаються політика і процедури, які мають застосовуватися при наданні аудиторських послуг, щодо:

- дотримання застосованих МСА, вимог щодо незалежності та інших вимог Закону, у тому числі забезпечення достовірності інформації, поданої для включення до Реєстру;
- кількості та якості використаних ресурсів, у тому числі дотримання вимог щодо безперервного професійного навчання аудиторів;
- дотримання вимог стосовно винагороди за аудиторські послуги, якщо вони встановлені;
- ефективності системи внутрішнього контролю якості (системи управління якістю) САД;
- достовірності інформації у звіті про прозорість, якщо його оприлюднення передбачається Законом.

❖ Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємства, що становлять суспільний

інтерес, — це підприємства емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до торгів на фондових біржах або щодо цінних паперів яких здійснено публічну пропозицію, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ і недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств) та підприємства, які належать до великих підприємств.

❖ З 1 січня 2023 року вимоги Закону щодо особливостей організації, проведення аудиту та надання інших аудиторських та неаудиторських послуг, встановлені до підприємств, що становлять суспільний інтерес, поширюються також на політичні партії, які отримують фінансування з державного бюджету, державні підприємства (крім тих, що відповідають критеріям малого підприємства та мікропідприємства), Національний банк України, банківські групи, небанківські фінансові групи.

❖ Перевірки з контролю якості аудиторських послуг (далі — перевірки) проводяться відділом контролю Інспекції згідно з планом-графіком перевірок відповідно до Закону, Порядку проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 17 травня 2023 року № 253 (далі – Порядок), та Рекомендацій щодо проведення перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок, затверджених рішенням Ради нагляду за аудиторською діяльністю Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю від 27 жовтня 2023 року № 3/9/63 (далі – Рекомендації).

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Порядок визначає механізм організації, проведення та оформлення результатів перевірок з контролю якості аудиторських послуг та інших перевірок.

❖ Рекомендації визначають:

- методи і способи планування та організації перевірок з контролю якості та інших перевірок, у тому числі урахування ризик-орієнтованого підходу при складанні щорічних планів-графіків проведення перевірок з контролю якості та інших перевірок;
- проведення процедур перевірки з контролю якості та іншої перевірки;
- критерії оцінювання, критерії суттєвості порушень;
- порядок оформлення матеріалів та звітування за результатами перевірок з контролю якості та інших перевірок;
- відстеження виконання наданих обов'язкових до виконання САД рекомендацій і результатів їх упровадження;
- механізм та підходи до організації, здійснення збору інформації, обміну інформацією щодо перевірок з контролю якості та інших перевірок та їх результатів між Комітетом з контролю якості АПУ / Комітетом з контролю якості професійної організацій та Інспекцією.

❖ Планом-графіком проведення перевірок на 2023 рік, затвердженим наказом Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю від 01 грудня 2022 року № 42-кя (із змінами, внесеними наказом Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю від 04 квітня 2023 року

№ 5-кя), передбачалось проведення перевірок 25 САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес.

❖ На виконання зазначеного плану-графіка Інспекція здійснила перевірки, за результатами яких:

- 13 САД визнані такими, що пройшли перевірку з контролю якості аудиторських послуг з обов'язковими до виконання рекомендаціями;
- 2 САД втратили право проведення обов'язкового аудиту підприємств, що становлять суспільний інтерес, до початку перевірки за його місцезнаходженням;
- щодо 2 САД відбувалося узгодження результатів перевірки;
- щодо 1 САД складено акт про неможливість проведення перевірки;
- щодо 2 САД перевірку розпочато в 2022 році та продовжено в 2023 році;
- 5 САД не надало згоду на проведення перевірки на підставі Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» щодо забезпечення аудиторської діяльності на період дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки» від 31 травня 2022 року № 2285-ІХ, яким встановлено, що на період дії воєнного стану, а також протягом шести місяців після його припинення або скасування перевірки проводяться лише за згодою САД.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- ❖ На додаток до цього, у 2023 році завершені перевірки 5 САД, включених до плану-графіку перевірок попереднього року, звіти про результати яких станом на 01 січня 2023 року знаходилися в процесі узгодження.
- ❖ У табл. 1 наведено результати діяльності з перевірок у 2023 році.

Таблиця 1. Результати діяльності з перевірок у 2023 році

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕВІРОК	2023		2022	
	Кількість САД	%	Кількість САД	%
Обов'язкові до виконання рекомендаціями	18	60,0%	10	35,7%
Не надано згоду на проведення перевірки	5	16,7%	10	35,7%
В процесі узгодження результатів перевірки	2	6,7%	5	17,9%
Перевірку не завершено через втрату САД права проведення обов'язкового аудиту ПСІ	2	6,7%	2	7,1%
Перевірку розпочато у поточному році й продовжено наступного року	2	6,7%	1	3,6%
Неможливість проведення перевірки	1	3,3%	-	-
Разом	30	100%	28	100%

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ На рис. 1 наведено результати діяльності з перевірок у 2023 році порівняно з попереднім 2022 роком.

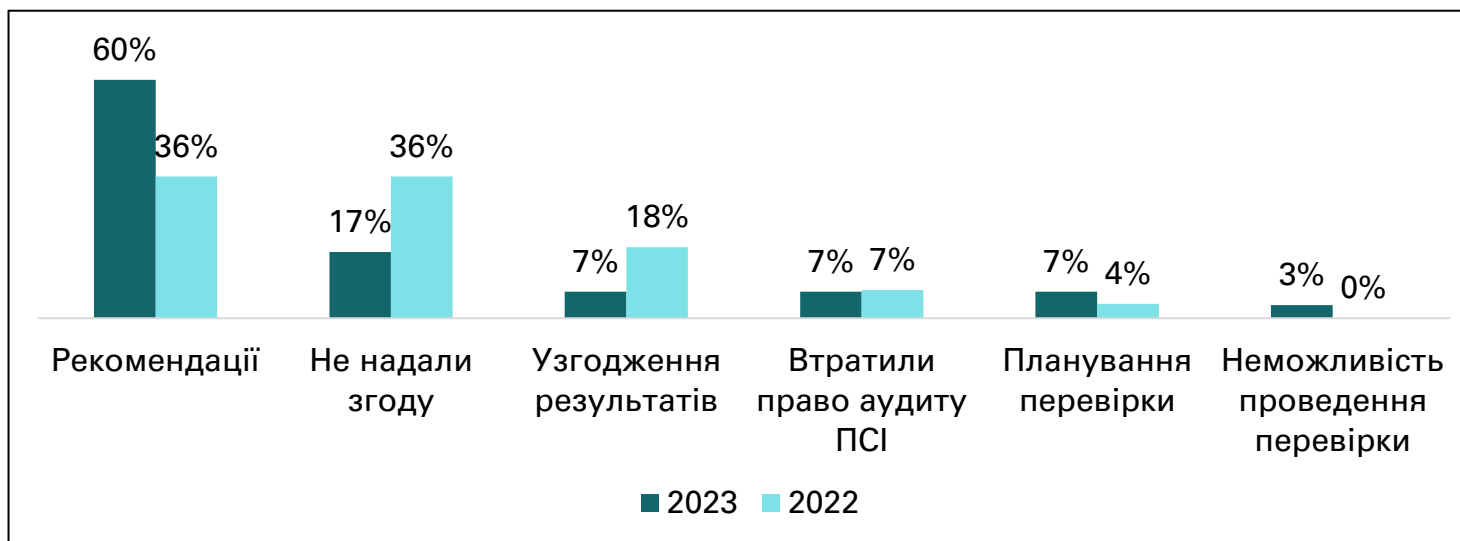

Рисунок 1. Результати діяльності з перевірок

❖ Частка САД, про які йде мова у табл. 1, в загальній вартості наданих послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності за останній відзвітований до ОСНАД період з 1 січня 2022 по 30 червня 2023 року становила 33,5% (660,9 млн грн). При цьому частка таких САД у загальній кількості виконаних завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності у зазначеному вище періоді становила 18,4% (1726 од.).

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ На рис. 2 наведено розподіл частки таких САД в загальному обсязі послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності в залежності від результатів перевірки з контролю якості.

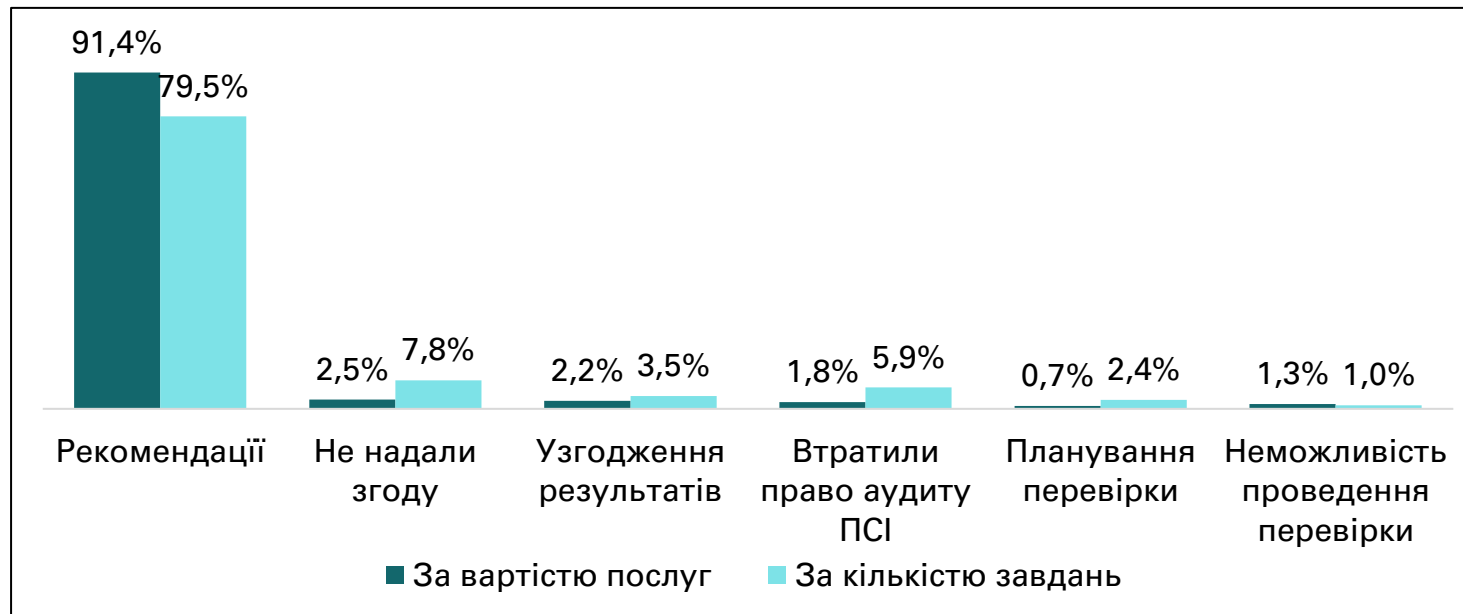

Рисунок 2. Розподіл САД за їх часткою в загальному обсязі послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Порівняно з 2022 роком середня тривалість перевірки за місцезнаходженням суттєво не змінилася і становила 13 робочих днів (2022 рік: 12 робочих днів).

❖ При цьому кількість аудиторських завдань, відібраних для перевірки, залишилась без змін та в середньому становила 3 завдання (2022 рік: 3 завдання).

❖ Перевірено 60 завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності, аудиторські звіти за результатами яких підписано 55 ключовими партнерами (2022 рік 51 завдання та 45 ключових партнерів з аудиту).

❖ В деяких випадках додатково обиралися окремі аспекти виконаних завдань з аудиту фінансової звітності.

❖ Завдання для перевірки відбиралися Інспекцією з використанням ризик-орієнтованого підходу.

❖ У табл. 2 та на рис. 3 наведено детальні відомості про перевірки САД і їх узагальнені результати.

Таблиця 2. Відомості про перевірки

РЕЗУЛЬТАТИ ПЕРЕВІРОК	2023		2022	
	Кількість САД	%	Кількість САД	%
Кількість САД, щодо яких ухвалено рішення про результати перевірки, з них включені до плану-графіку перевірок:	18	–	13	–
- поточного року;	13	72%	11	85%
- попереднього року.	5	18%	2	15%
Кількість ключових партнерів з аудиту САД у періоді, який підлягав перевірці	128	–	86	–
Кількість ключових партнерів з аудиту за відібраними для перевірки завданнями	55	43%	45	52%
Кількість перевірених завдань з аудиту фінансової звітності, з них:	60	–	51	–
за концептуальною основою складання фінансової звітності:				
- МСФЗ;	50	83%	40	78%
- НП(С)БО;	9	15%	10	20%
інші;	1	2%	1	2%
за статусом суб'єкта господарювання:				
- ПСІ;	40	67%	35	69%
- інші.	20	33%	16	31%

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Узагальнені відомості щодо недоліків в діяльності САД включаються до цього звіту у тому періоді, в якому ухвалено рішення про результати перевірки або в разі, якщо станом на 31 грудня перевірка за місцезнаходженням завершена та з САД підписано протокол узгодження проекту звіту.

❖ Недолік визначається як порушення певних вимог МСА або Закону. При цьому значущість недоліку – відносна важливість недоліку в конкретному контексті, яка визначається кількісними та якісними чинниками, такими як суттєвість та зміст порушення МСА та/або Закону, що припустився САД під час розробки, впровадження чи використання системи внутрішнього контролю якості (системи управління якістю), виконання завдання, ступінь достатності та/або прийнятності аудиторських доказів, ступінь невідповідності вимогам МСА та/або Закону, ступінь впливу на дотримання вимог щодо вимірювання чи оцінювання предмета завдання з надання впевненості відповідно до встановлених критеріїв (зокрема, у Міжнародних стандартах фінансової звітності (далі – МСФЗ), національних положеннях (стандартах) фінансової звітності (далі – НП(С)БО) тощо). Наявність значущого недоліку виконання завдання не обов’язково свідчить про те, що аудиторський звіт не відповідає обставинам.

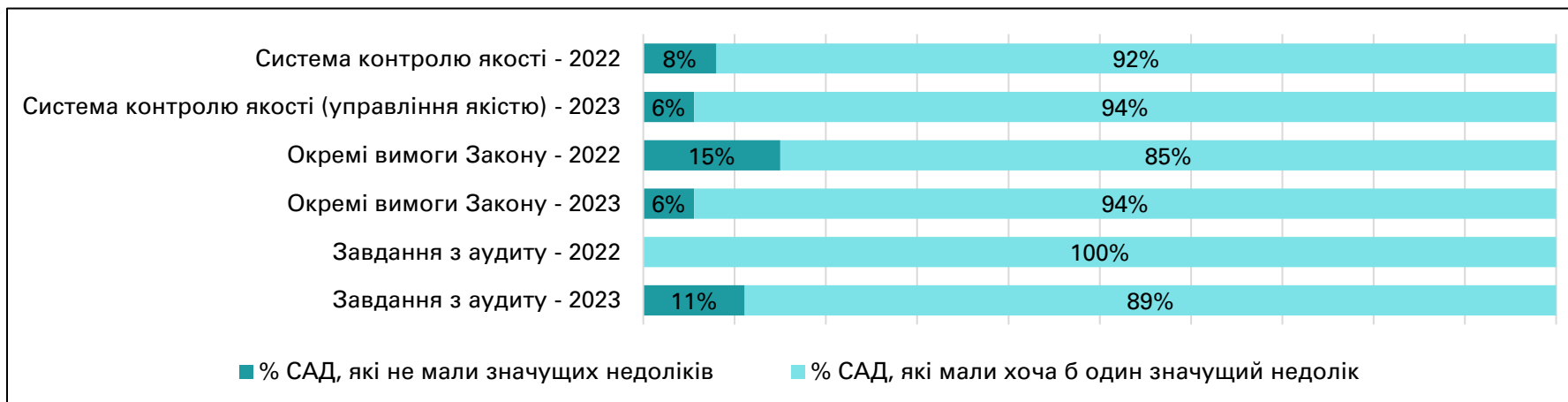

Рисунок 3. Розподіл САД за областями виявлених значущих недоліків

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Частка аудиторських фірм, які запровадили спеціалізоване програмне забезпечення для організації проведення, нагляду і документування аудиту продовжує поступово зростати з року в рік і у 2023 році склала 56 % від усіх САД, щодо яких у 2023 році прийнято рішення про результати перевірки (у 2022 та 2021 роках: 54 % та 33 %, відповідно). При цьому застосування в роботі комп'ютеризованих методів аудиту у таких сферах, як аналіз даних бухгалтерського обліку, візуалізація даних, аналіз бізнес-процесів, продовжує залишатися на низькому рівні і становить приблизно 17 % (2021 рік: 14 %).

❖ Руйнівний вплив війни в Україні на економічну діяльність суб'єктів господарювання визначив фокус перевірок виконаних завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності у 2023 році:

1. при контролі якості виконання завдань щодо фінансової звітності за 2021 рік посилена увага приділялась дотриманню аудиторами вимог МСА 570 «Безперервність діяльності» та МСА 560 «Події після звітного періоду», включно з аналізом належності розкриття інформації у примітках до фінансової звітності;

2. щодо фінансової звітності за 2022 рік ми продовжували розглядати питання дотримання аудиторами вимог МСА 570, а також зосередили свою увагу на виконаних аудиторських процедурах згідно з МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності» та МСА 540 (переглянутий) «Аудит облікових оцінок та пов'язані з ними розкриття інформації» щодо тих облікових оцінках, які через вплив війни зазнали підвищення невизначеності облікового оцінювання, зокрема:

- очікуваних кредитних збитках;
- знеціненні нефінансових активів;
- справедливій вартості основних засобів;
- чистій вартості реалізації запасів.

Недоліки системи контролю якості (системи управління якістю)

❖ З 15 грудня 2022 року набув чинності Міжнародний стандарт управління якістю 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити чи огляди фінансової звітності, або інші завдання з надання впевненості чи супутніх послуг» (далі – МСУЯ 1), який істотно змінив підходи до розробки та впровадження САД раніше системи контролю, а наразі системи управління якістю. Запровадження принципово нового стандарту в умовах триваючого воєнного стану, браку достатньої кількості україномовних методичних матеріалів, стало серйозним викликом для аудиторської спільноти. Ці обставини зумовили певні недоліки, на які Інспекція звернула увагу САД за результатами перевірок. Втім більшість ідентифікованих недоліків все ще залишається повторювальними по відношенню до попередніх років. Сподіваємося, що наші узагальнені результати перевірок та надані рекомендації сприятимуть покращенню систем управління якістю усіх аудиторських фірм.

❖ Відповідно до Рекомендацій недолік системи внутрішнього контролю якості (системи управління якістю) – неефективність запроваджених САД політик та/або процедур стосовно елементу (компоненту) системи

контролю якості (системи управління якістю), унаслідок чого не забезпечується своєчасне запобігання недоліку, або виявлення та виправлення недоліку, або відсутність політик та/або процедур, необхідних для своєчасного запобігання недоліку, або для виявлення та виправлення недоліку. У разі, якщо певний недолік виконання завдання виявлено в трьох або більше перевірених завданнях або окремих елементів їх виконання, такий недолік є систематичним і також додатково вважається недоліком системи внутрішнього контролю якості (системи управління якістю).

❖ На рис. 4 та рис. 5 зображено розподіл значущих недоліків за окремими компонентами системи контролю якості за їх питомою вагою, а також частотою встановлення у САД. Найбільшу питому вагу поточному році мали недоліки, що пов'язані з людськими та інтелектуальними ресурсами та виконанням завдань. Разом з тим, відсоток недоліків, які стосуються компоненту «Моніторинг та виправлення», у порівнянні з 2022 року зменшився з 31% до 19%, головним чином за рахунок тих САД, які вже проходили перевірку Інспекції в минулих роках, та за її результатами здійснили заходи щодо покращення процесу моніторингу та виправлення.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Найбільш розповсюджені недоліки функціонування внутрішньої системи контролю якості (системи управління якістю) в основному пов'язані з:

- несвоєчасністю архівування / остаточного формування аудиторського файлу;
- відсутністю належної оцінки впливу якості аудиту на винагороду партнерів, винагороду та просування іншого персоналу;
- неспроможністю виявити недоліки виконання аудиту при здійсненні моніторингової діяльності та належно реагувати на можливі системні недоліки у виконанні завдань;
- неспроможністю ефективно здійснювати моніторинг щодо особистої незалежності персоналу фірми та її партнерів;
- неналежною розробкою, проведенням та документуванням заходів з моніторингу, включаючи визначення обсягу, який надає обґрунтовану впевненість у тому, що цілі системи управління якістю досягаються;
- недоліками процесу підготовки та навчання працівників фірми;
- відсутністю належної аудиторської методології та керівництв (наприклад, оцінювання ризиків суттєвого викривлення, аналітичні процедури по суті, аудиторська вибірка, тестування заходів контролю, аудит облікових оцінок, тощо);
- неналежним ставленням керівництва до важливості реагування на виявлені недоліки;
- неналежним врахуванням застосовних вимог до ротації ключових партнерів з аудиту;
- відсутністю належної політики та процедур перевірки якості виконання завдань, які забезпечують об'єктивну оцінку важливих суджень, зроблених командою із завдання, та висновків, яких вона дійшла.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

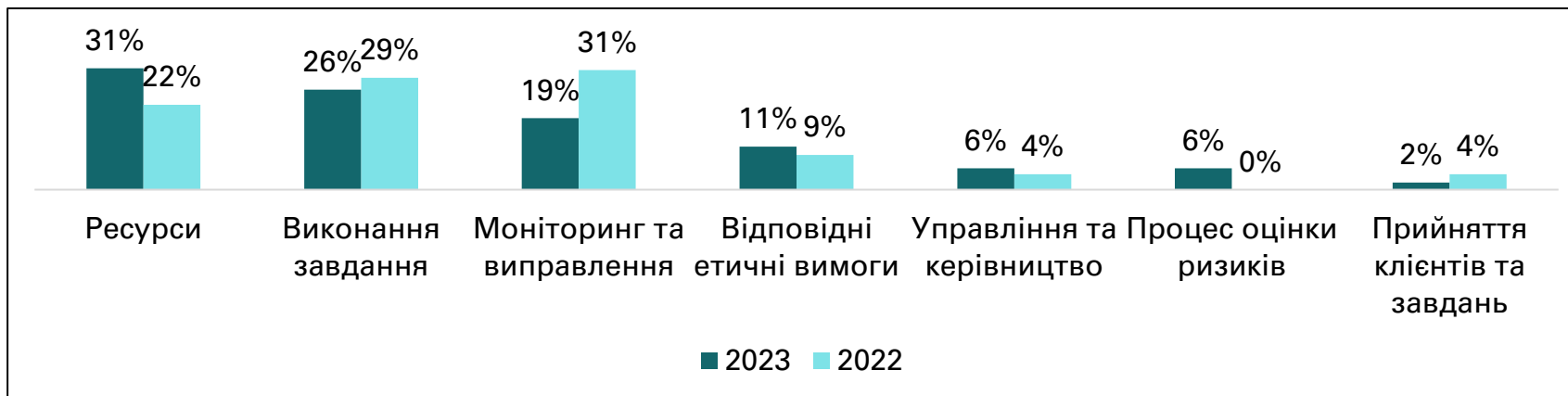

Рисунок 4. Структура недоліків за компонентами системи управління якістю

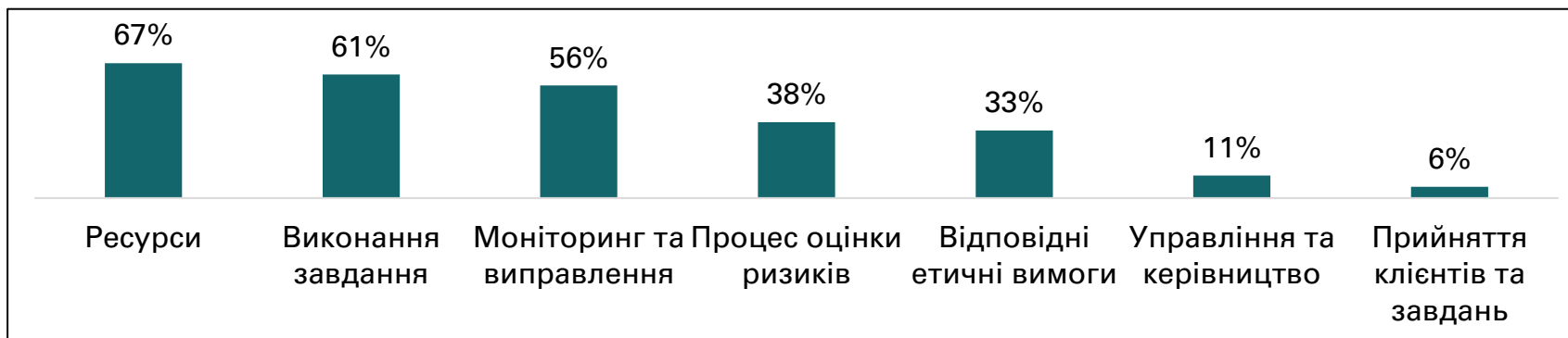

Рисунок 5. Частота встановлення недоліків 2023 році у САД за компонентами системи управління якістю

❖ Найрозповсюдженіші недоліки, а також рекомендації щодо їх усунення розглянуто далі.

Несвоєчасність архівування / остаточного формування аудиторського файлу.

❖ Більшість САД не завжди забезпечували завершення формування остаточних файлів із завдань з аудиту фінансової звітності та їх архівування не пізніше ніж через 60 днів з дня підписання аудиторського звіту. В окремих випадках САД не могли продемонструвати своєчасність остаточного формування аудиторської документації, не приділяли достатньої уваги безпеці зберігання, повноті, цілісності і відновлюваності аудиторської документації, контролю за внесенням змін до неї.

Рекомендації:

❖ САД повинен своєчасно складати аудиторську документацію. Робочі документи аудитора мають бути остаточно сформовані і передані на зберігання не пізніше ніж через 60 днів з дня підписання аудиторського звіту.

❖ САД має запровадити політики і процедури, а також заходи контролю їх дотримання щодо завершення формування остаточного аудиторського файлу, які б включали:

- ліквідацію або видалення заміненої документації;
- сортування, упорядкування робочих документів та внесення перехресних посилань;
- затвердження контрольних переліків питань щодо завершення, які

стосуються процесу формування аудиторського файлу;

- документування аудиторських доказів, які САД отримав, обговорив та узгодив з відповідними членами команди із завдання до дати звіту аудитора.

❖ САД повинен встановити політики і процедури, які забезпечували б конфіденційність, безпечне зберігання, цілісність, доступність і відновлюваність документації із завдання. Незалежно від того, на яких носіях зберігається документація із завдання (паперових, електронних чи інших), цілісність, доступність або відновлення даних у ній може бути поставлено під сумнів, якщо в документацію можна внести зміни, додати чи знищити інформацію в ній без відома САД або загубити чи знищити саму документацію. Відповідно, заходи контролю, які повинен розробити та впровадити САД для попередження несанкціонованих змін у документації із завдання чи її втрати, серед вже застосованих повинні включати такі заходи, які:

- дадуть змогу визначити, коли та хто створював, вносив зміни в документацію із завдання чи перевіряв її;
- захистять цілісність інформації на всіх стадіях виконання завдання, а також протягом всього періоду її зберігання;
- не дадуть можливості вносити несанкціоновані зміни в документацію із завдання; та
- унеможливлять отримання доступу до документації сторонніми особами.

Відсутність належної оцінки впливу якості аудиту на винагороду партнерів, винагороду та просування іншого персоналу.

❖ Більшість САД не запровадили чіткої, прозорий та зрозумілий взаємозв'язок між оцінкою роботи партнерів та іншого персоналу та їх винагородою, які були б спрямовані на стимулювання та підвищення внутрішньої культури, за умов якої якість є найважливішою для виконання завдань.

❖ В окремих випадках запроваджені САД політики і процедури або не охоплювали оцінку керівників САД, які водночас є партнерами із завдань, або в такій оцінці питанню якості не приділялась належна увага.

Рекомендації:

❖ САД повинен розробити і запровадити процедури оцінки результатів роботи, компенсації та просування по службі щодо всіх рівнів працівників САД, залучених до надання аудиторських послуг, включно з партнерами із завдань. Такі процедури періодичного оцінювання і преміювання повинні передбачати значну вагу прихильності працівників до якості.

❖ Процедури оцінки результатів роботи, компенсацій і просування по службі дають належне визнання і заохочення для розвитку, підтримання компетенції та відданості принципам етики. Серед кроків, які може зробити САД для розвитку та підтримання компетентності й відданості принципам етики, зокрема можуть бути:

- інформування персоналу про очікування САД щодо результатів роботи та принципів етики;
- інформування персоналу щодо оцінки його результатів роботи, прогресу, можливостей кар'єрного зростання з відповідними порадами;
- допомога персоналу в розумінні, що підвищення на посади з більшим рівнем відповідальності залежить між іншим від якості роботи та дотримання принципів етики, а недотримання політик і процедур, впроваджених САД, може призвести до дисциплінарних дій.

❖ САД слід приділяти увагу збільшенню та зміцненню чіткого та прозорого зв'язку між якістю, загальною оцінкою роботи партнера та розміром його винагороди.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Періодична (річна або піврічна) оцінка партнера з завдання та інших працівників, не є в повній мірі диференційованою для досягнення мети стимулювання якості аудиту. Зв'язок між якістю аудиту та оцінкою і винагородою партнерів має бути посилений, щоб забезпечити належну поведінку та сприяти розвитку внутрішньої культури, заснованої на якості. САД доцільно встановити політику, яка пов'язує рейтинг якості та систему винагород з чіткими та вимірюваними показниками якості, щоб продемонструвати прихильність фірми якості. При цьому САД доцільно включати в щорічну оцінку діяльності партнерів та інших старших членів команд чинники, пов'язані з якістю аудиту, наприклад:

- результати внутрішньої та зовнішньої перевірки контролю якості;
- дотримання вимог щодо незалежності;
- дотримання строків архівування аудиторських файлів;
- фактів виправлення помилок у раніше підтвердженій САД фінансовій звітності;
- дотримання вимог безперервного професійного навчання;
- будь-яке інше недотримання політики та процедур контролю якості САД.

❖ САД слід розглядати питання підвищення заробітної плати (окрім корегування заробітної плати через інфляційні процеси), виплату премій та підвищення по службі свого персоналу відповідно до результатів оцінки роботи.

❖ Крім цього, САД повинні доводити політику та критерії оцінки ефективності до всього персоналу фірми, тим самим створюючи довіру працівників до прозорості та справедливості процесу оцінки та визначення винагороди, а також переконуючи персонал зосередитися на якості аудиту. До критеріїв оцінки в залежності від рівня, серед іншого, можуть бути досягнення працівником встановлених цілей у сфері здобуття професійних кваліфікацій, дотримання програми безперервного професійного навчання, результати внутрішніх і зовнішніх перевірок з контролю якості, своєчасність архівування аудиторських файлів, відгуки клієнтів, оцінки професійних знань та м'яких навичок (soft skills) керівниками, підлеглими та в результаті самооцінки.

Неспроможність виявити недоліки виконання аудиту при здійсненні моніторингової діяльності та належно реагувати на можливі системні недоліки у виконанні завдань.

❖ З огляду на виявлену кількість недоліків виконання завдань у деяких САД, Інспекція дійшла висновку, що процеси моніторингу та/або перевірки якості до надання аудиторського звіту таких САД не можна вважати ефективними.

❖ Окрім цього, деякі САД не встановили чіткі критерії для вимірювання рівня результатів моніторингу та оцінки впливу недоліків для кожного компонента системи управління якістю та кожного перевіреного завдання з аудиту.

Рекомендації:

❖ САД повинен встановити такий процес моніторингу, який би надав йому достатню впевненість у тому, що його політики і процедури системи контролю якості доречні, адекватні та працюють ефективно. Такий процес повинен включати постійний розгляд та оцінку системи

контролю якості САД включно з періодичним інспектуванням мінімум одного завершеного завдання на кожного партнера із завдання.

❖ САД мають постійно вдосконалювати програму моніторингу як на рівні фірми, так і на рівні завдань, для досягнення її достатньої деталізації, охоплення всіх важливих областей аудиторської діяльності, а також своєчасно повідомляти про переглянуту програму тим, хто відповідає за процес моніторингу.

❖ До інспектування виконаних завдань слід залучати фахівців, які володіють достатнім рівнем компетентності для його якісного виконання.

❖ САД доцільно встановити зрозумілі та логічні критерії для вимірювання рівня результатів моніторингу та оцінки впливу недоліків для кожного компонента системи контролю якості, критерії вимірювання рівня впливу кожного окремого недоліку та їх сукупності на викривлення фінансової звітності та висновку про загальний результат кожного перевіреного аудиторського завдання.

Неспроможність ефективно здійснювати моніторинг щодо незалежності фірми, особистої незалежності персоналу фірми та її партнерів.

❖ У деяких САД контроль за процесом щорічного підтвердження дотримання працівниками політик і процедур щодо незалежності не виявився ефективним. В одному з випадків САД, який належить до аудиторської мережі, при прийнятті пропозиції надати послуги з аудиту фінансової звітності підприємству, що становить суспільний інтерес, не здійснював належну перевірку відсутності конфлікту інтересів з іншими компаніями мережі.

Рекомендації:

❖ САД повинен щонайменше раз на рік отримати письмове підтвердження дотримання його політик та процедур щодо незалежності від усього персоналу, який має бути незалежним згідно з відповідними етичними вимогами та вимогами Закону. Для цього САД слід запровадити ефективний контроль над повнотою і своєчасністю отримання таких підтверджень від усього персоналу.

❖ САД повинен документувати свої політики та процедури і повідомляти про них свій персонал. Інформування персоналу САД щодо політик та процедур контролю якості повинно включати опис політик і процедур контролю якості та цілей, на досягнення яких вони розраховані, разом із повідомленням, що кожен працівник несе персональну відповідальність за якість і від кожного очікується дотримання цих політик та процедур.

❖ САД зобов'язані вживати належних заходів для забезпечення незалежності під час надання аудиторських послуг у випадках, передбачених МСА, зокрема, недопущення існуючого або потенційного конфлікту інтересів, а також впливу договірних або інших відносин, у яких беруть участь САД, аудиторська мережа, власники (засновники, учасники), посадові особи і працівники САД, інші особи, залучені до надання аудиторських послуг, та пов'язані особи САД.

❖ В межах моніторингової діяльності САД має переконуватися в тому, що відповідні політики та процедури з забезпечення незалежності фірми, щорічного підтвердження персоналу дотримуються на практиці.

Неналежна розробка, проведення та документуванням заходів з моніторингу, включаючи визначення обсягу, який надає обґрунтовану впевненість у тому, що цілі системи управління якістю досягаються.

❖ Деякі САД не забезпечили належну періодичність здійснення моніторингової діяльності.

❖ В окремих випадках участь працівників у моніторинговій діяльності не підтверджувалася записами обліку робочого часу. Крім цього встановлювалися випадки:

- інспектування завершених завдань з аудиту фінансової звітності особами, які не мали досвіду галузі відповідного суб'єкта господарювання, що створює ризики щодо дотримання належної компетентності такого моніторингу;
- відсутності доказів тестування ефективності встановлених політиками і процедурами дій у відповідь на ризики якості (політик або процедур), фокусуючись на відповідності таких політик і процедур існуючим вимогам;
- відсутності переліку конкретних виконаних процедур моніторингу, їх обсягу та результатів щодо кожного з компонентів системи управління якістю;
- ризику втрати об'єктивності під час перевірки і формування судження особи, яка виконувала інспектування якості виконання

завдання, ключовим партнером з аудиту якого був її безпосередній керівник.

Рекомендації:

❖ САД має забезпечувати відповідну періодичність здійснення моніторингової діяльності.

❖ САД має розробити такі політики або процедури, які вимагають, щоб особи, які здійснюють моніторинг, володіли компетенцією і можливостями, включаючи достатній час, для ефективного виконання заходів з моніторингу. Крім того, такі політики і процедури мають розглядати питання об'єктивності осіб, які здійснюють заходи з моніторингу.

❖ Процедури моніторингу, серед іншого, мають включати перевірку наявності відповідної документації, яка б надавала докази функціонування кожного компонента її системи управління якістю.

❖ Крім цього САД має забезпечувати документування характеру, строків та обсягу заходів з моніторингу, зокрема виконаних процедур моніторингу та отримані ним докази моніторингу ефективності запроваджених дій у відповідь на ризики якості.

❖ Документація, що стосується процесу моніторингу та виправлення, має включати докази проведених заходів з моніторингу; оцінку фіндингів, а також ідентифіковані недоліки і пов'язані з ними першопричини; виправні дії для реагування на ідентифіковані недоліки та оцінку розробки та здійснення таких виправних дій; і повідомлення інформації про моніторинг та виправлення.

Нездатність запровадити належний процес оцінки ризиків якості, щоб забезпечити основу для розробки та реалізації відповідних дій у відповідь.

❖ Протягом 2023 року САД продовжували здійснювати заходи щодо розробки (перегляду), впровадження та забезпечення функціонування своїх системи управління якістю відповідно до вимог МСУЯ 1 в частині вдосконалення процесу оцінювання ризиків якості та деяких інших компонентів системи управління якістю, що є постійним та визначальним чинником забезпечення високої якості аудиторських послуг.

❖ В той же час в деяких САД були визначені певні недоліки розробки, впровадження та забезпечення функціонування системи управління якістю, врахування яких дозволить досягнути більшого ступеня відповідності вимогам МСУЯ 1 та МСУЯ 2, допоможе знизити ймовірність настання ризику (ризиків) якості та/або його негативного впливу на досягнення відповідних цілей якості, наприклад:

- аудиторська фірма своєчасно не розробила і не впровадила процес оцінки ризиків якості;
- під час виявлення і оцінки ризиків якості САД належним чином не отримав розуміння умов, подій, обставин, дій або бездіяльності, які можуть негативно вплинути на досягнення цілей якості та не взяв до уваги як і в якій мірі умови, події, обставини, дії або бездіяльність можуть негативно вплинути на досягнення цілей

якості;

- використання надмірного узагальнення ризиків якості в види ризиків, такі як бізнес-ризик, операційний ризик, фінансовий ризик, правовий ризик, замість визначення конкретних ризиків якості, які б продемонстрували чітке розуміння умов, подій, обставин, дій або бездіяльності, які можуть негативно вплинути на досягнення цілей якості;
- деякі виявлені ризики не є ризиками якості в розумінні МСУЯ 1 наприклад, деякі бізнес-ризики, фінансові ризики тощо;
- деякі ризики якості сформульовані як недоліки або порушення, що не відповідає визначенню ризику якості;
- ризики якості прямо не пов'язані з визначеними МСУЯ 1 цілями якості, в результаті чого неможливо переконатися в тому, що САД належним чином ідентифікував і оцінив ризики якості за кожною ціллю якості;
- деякі ризики були сформульовані як цілі якості у негативній формі, що не враховує природу виникнення ризику з метою розробки належних дій у відповідь на ризик якості;
- щодо деяких цілей якості САД не виявив жодного ризику якості з метою їх подальшої оцінки і визначення дій у відповідь на ризики якості;

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- неврахування при виявленні і оцінюванні ризиків якості, визначені дій у відповідь на такі ризики, змін у Законі, які вступили в дію з 01 січня 2023 року, зокрема в частині посилення вимог до незалежності, внутрішньої організації САД, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності, організації роботи з виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності, звітування до органів нагляду тощо;
- відсутність узгодженості між затвердженими політиками та процедурами, а також матрицею цілей якості, ризиків якості та дій у відповіді на ці ризики;
- встановлені та оцінені ризики якості не пов'язані з конкретними діями у відповідь на такі ризики (політиками або процедурами);
- деякі визначені дії у відповідь або їх комбінація на окремі ризики якості не забезпечували зниження до прийнятно низького рівня ймовірності виникнення відповідного ризику якості через те, що дія у відповідь не розроблена належним чином, не впроваджена або не функціонує ефективно;
- щодо деяких різних ризиків якості визначені однакові дії у відповідь на такі ризики, проте такі ризики через їх характер вимагають від САД різного реагування. В результаті характер, строки та обсяг дій у відповідь на такі ризики якості, не ґрунтуються та не є відповіддю на причини оцінювання ризиків якості.

Рекомендації:

- ❖ САД мають продовжувати покращувати процес розробки та впровадження системи управління якістю шляхом:
 - визначення конкретних ризиків якості виходячи з розуміння умов, подій, обставин, дій або бездіяльності, які можуть негативно вплинути на досягнення цілей якості;
 - визначати ризиками якості тільки ті ризики, які негативно впливають на досягнення цілей якості;
 - узгоджувати визначені ризики якості із відповідними цілями якості для того, щоб 1) переконатися в тому, що виявлення і оцінка ризиків якості проведена щодо кожної цілі якості; 2) можливості провести належну оцінку досягнення відповідної цілі якості згідно з параграфом 54 МСУЯ 1 в разі виявлення недоліків;
 - визначати конкретні ризики якості щодо кожної відповідної цілі якості з метою їх подальшої оцінки і визначення дій у відповідь на ризики якості; • затверджені політики та процедури з системи управління якістю мають узгоджуватися з визначеними і оціненими ризиками якості;
 - врахувати при виявленні і оцінюванні ризиків якості, визначені дій у відповідь на такі ризики, змін у Законі, які вступили в дію з 01 січня 2023 року та інші доречні вимоги законодавства;

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- доцільно у внутрішньофірмових положеннях про систему управління якістю, а також додатках до них, наводити посилання на запроваджені шаблони документів, використовуваних в системі управління якістю;
- процедури (дії у відповідь) доцільно доповнити заходами внутрішнього контролю, там де це є застосовним для досягнення мети зменшення ризику якості до прийняттого низького рівня.

Недоліки процесу підготовки та навчання працівників фірми.

- ❖ У деяких САД відсутня ефективна система моніторингу (відслідковування) за дотриманням вимог до безперервного професійного навчання аудиторів, яка б забезпечувала належну класифікацію заходів та відповідний підрахунок годин навчання, а також документальне підтвердження участі персоналу в таких заходах.
- ❖ Також встановлені випадки відсутності належного документального підтвердження участі у навчальних заходах іншого персоналу, крім аудиторів, що залучається до надання аудиторських послуг.

Рекомендації:

- ❖ САД має проводити заходи з безперервного професійного навчання та професійного розвитку всього персоналу, задіяного у наданні

аудиторських послуг.

- ❖ Тематика та обсяг такого навчання зазвичай диференціюється залежно від посадового рівня та досвіду працівників, виконуваних ними задач (аудиторських процедур) та очікувань керівництва щодо поставлених задач в найближчому майбутньому.
- ❖ Моніторинг заходів САД у сфері безперервного навчання та професійного розвитку і факт перевірки дотримання всім персоналом чинних вимог щодо безперервного навчання мають підтверджуватися доказами. Оцінка виконання працівниками вимог програм безперервного навчання може бути також включена до щорічної оцінки персоналу.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Відсутність адекватної аудиторської методології та керівництв.

❖ При перевірці якості виконання завдань з аудиту фінансової звітності в окремих САД встановлювалися систематичні недоліки виконання завдань, які найчастіше стосувалися оцінювання ризиків суттєвого викривлення, застосування аналітичних процедури по суті, аудиторської вибірки, тестування заходів контролю, аудит облікових оцінок, відповідей на ризики суттєвого викривлення внаслідок шахрайства. Зазначене, серед іншого, свідчить про відсутність в таких САД адекватної аудиторської методології та керівництв з цих питань.

Рекомендації:

❖ САД мають визначити першопричини систематичності недоліків,

включаючи розгляд прийнятності застосовної методології проведення аудиту.

❖ В залежності від результатів аналізу першопричин розглянути вплив кожного з систематичних недоліків на ризики якості та запроваджені дії у відповідь. В залежності від обставин розробити та застосувати додаткові дії у відповідь або змінити дії у відповідь для того, щоб усунути систематичність ідентифікованих недоліків.

❖ В разі відсутності в САД власних ресурсів щодо доопрацювання методології – розглянути прийнятність застосування інтелектуальних ресурсів від належних постачальників послуг.

Неналежне ставлення керівництва до важливості належного реагування на виявлені недоліки.

❖ Певні САД не приділяли достатньої уваги виправленню недоліків, визначених за результатами перевірок з контролю якості, моніторингу системи контролю якості аудиторських послуг, включно з повторюваними недоліками. Також окремі САД не встановили чітких рекомендацій щодо аналізу першопричин недоліків, складання плану їх виправлення та подальших заходів щодо усунення недоліків, виявлених під час моніторингу.

Рекомендації:

❖ САД має зосереджуватися на послідовному підвищенні якості аудиту, застосовуючи аналіз основних причин, що призвели до існування недоліків, та вжиття відповідних заходів для запобігання повторенню таких причин у майбутньому.

❖ САД повинні оцінювати вплив недоліків, виявлених у результаті процесу моніторингу, та визначати, чи є вони:

- випадками, які необов'язково вказують на те, що система контролю якості САД не може забезпечити їй достатньої впевненості щодо дотримання професійних стандартів і застосовних вимог законодавчих та нормативних актів, а звіти, надані САД чи партнерами із завдань, відповідають обставинам; або

- системними, повторюваними або іншими значними недоліками, що вимагають негайних дій щодо їх виправлення.

❖ Рекомендації за результатами моніторингу щодо дій, спрямованих на виправлення виявлених недоліків, повинні включати таке:

- запровадження відповідних дій для усунення недоліків щодо окремого завдання або окремого співробітника;
- інформування осіб, які відповідають за підготовку та професійний розвиток персоналу щодо виявлених недоліків;
- внесення змін у політики і процедури контролю якості; та
- дисциплінарні дії стосовно осіб, які не дотрималися політик і процедур фірми, особливо тих осіб, хто робить це неодноразово.

❖ САД доцільно приділяти більше уваги процесу аналізу першопричин виявлених недоліків, складанню плану подальших заходів з їх усунення. Для цього слід призначати компетентну та за відсутності належних внутрішніх ресурсів незалежну особу. Це дозволить скласти ефективний план усунення недоліків виходячи з їх впливу на аудиторську практику та пріоритетність в часі.

❖ Такі визначені моніторингом рекомендації повинні бути застосовні САД на практиці. Повнота виконання плану заходів щодо усунення недоліків та ефективність таких заходів обов'язкового щонайменше мають включатися до програми моніторингу наступного року.

Неналежне врахування застосовних правил ротації фірми або партнерів.

❖ Деякі САД не забезпечили наявності точної та повної інформації щодо тривалості часу, протягом якого працівники САД надавали послуги клієнтам з аудиту в ролі ключового партнера, відповідальних за перевірку контролю якості завдання, або некоректно тлумачили методику визначення період максимального залучення ключового партнера з аудиту до виконання аудиту фінансової звітності підприємства, що становить суспільний інтерес.

Рекомендації:

❖ Ключові партнери з аудиту, відповідальні за проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності, припиняють свою участь в обов'язковому аудиті фінансової звітності підприємства, що становить суспільний інтерес, не пізніше ніж через сім років з дати їх призначення. Відповідно до змін, внесених з 1 січня 2023 року до частини п'ятої статті 30 Закону, зазначені особи не мають права брати участь у виконанні завдання з обов'язкового аудиту цього підприємства протягом наступних п'яти років.

❖ Відповідно до параграфу R540.8 Кодексу етики якщо клієнт з аудиту стає суб'єктом господарювання, що становить суспільний інтерес, САД визначаючи час ротації, повинен враховувати тривалість часу, протягом якого особа надавала послуги клієнту з аудиту в ролі ключового партнера з аудиту до того, як клієнт став суб'єктом господарювання, що становить суспільний інтерес.

❖ САД має забезпечити ротацію аудиторів, залучених до виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності. Механізм поступової ротації застосовується поетапно до конкретних осіб, а не до всієї групи, яка виконує завдання.

❖ САД доцільно запровадити та підтримувати в актуальному стані базу даних для відслідковування і планування обов'язкової ротації, яка б відображала точні та акуратні записи щодо періоду безперервного залучення до завдання ключового партнера з аудиту, відповідального за перевірку контролю якості завдання та інших старших членів команди із завдання, початку та призупинення періоду їх охолодження.

❖ САД може адаптувати для цієї мети особові справи, ведення яких є обов'язковим відповідно до статті 24 Закону.

Відсутність належної політики та процедур перевірки якості виконання завдань, які забезпечують об'єктивну оцінку важливих суджень, зроблених командою із завдання, та висновків, яких вона дійшла.

❖ Встановлювалися окремі випадки коли САД призначали відповідальним за перевірку якості завдання (рецензентом) особу, яка не є аудитором в розумінні Закону. В деяких випадках перевірка якості завдання з аудиту фінансової звітності виконувався безпосередніми підлеглими або близькими родичами ключового партнера з аудиту, що призводило до ризиків упередженості та втрати такими рецензентами об'єктивності при проведенні перевірки контролю якості.

❖ Встановлювалися випадки, коли особа, відповідальна за перевірку якості завдання, протягом стислого періоду часу залучалася до значної кількості завдань, або не мала досвіду в галузі клієнта, що не сприяло послідовній та якісній перевірці.

Рекомендації:

❖ САД слід забезпечувати дотримання вимог Закону до відповідального за перевірку якості завдання та його об'єктивність, компетентність щодо практики фінансового звітування клієнта, перевірку якості аудиту фінансової звітності якої він проводить, розуміння галузі такого клієнта. Призначення відповідальних за перевірку якості має здійснюватися таким чином, щоб надати їм достатньо часу для якісного виконання обов'язків.

❖ Іншими встановленими недоліками були:

- не проведення достатньої кількості процедур та/або отримання достовірної інформації для об'єктивної оцінки чесності нового клієнта;
- відсутність або недотримання політики та/або процедур для достатнього та своєчасного нагляду за виконанням завдань та його огляду.

Недоліки дотримання окремих вимог Закону

❖ Відповідно до Рекомендацій недолік дотримання окремих вимог Закону – порушення вимог Закону, інших нормативно-правових актів з питань аудиторської діяльності, крім порушень, які є недоліками виконання завдання та недоліками системи внутрішнього контролю якості (системи управління якістю).

❖ На рис. 6 та рис. 7 наведено розподіл недоліків дотримання окремих вимог Закону за їх питомою вагою та частотою встановлення в САД при перевірці. Такі недоліки в основному пов’язані з:

- запровадженими політиками оплати праці персоналу, залученого до виконання завдань з обов’язкового аудиту, що не містять стимулів для забезпечення якості робіт;
- відсутністю належного контролю за своєчасним поданням САД

змін до відомостей, що підлягають оприлюдненню у Реєстрі;

- недотриманням вимог Закону щодо інформування Національного банку України або Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, які відповідно до законодавства здійснюють нагляд за підприємствами, що становлять суспільний інтерес, про певні факти та обставини;
- недотриманням вимог Закону щодо розкриття інформації у звіті незалежного аудитора на додаток до вимог, встановлених у МСА;
- недотриманням вимог Закону щодо змісту додаткового звіту для аудиторського комітету;
- незабезпечення достовірності подання інформації, яка вимагається умовами такого конкурсу або закупівлі.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

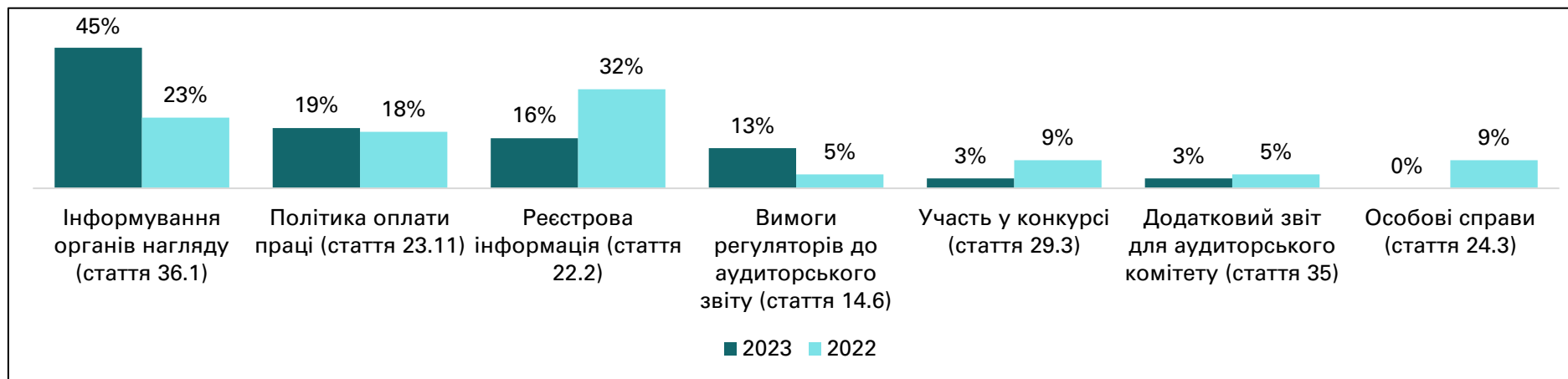

Рисунок 6. Структура недоліків за областями порушення окремих вимог Закону

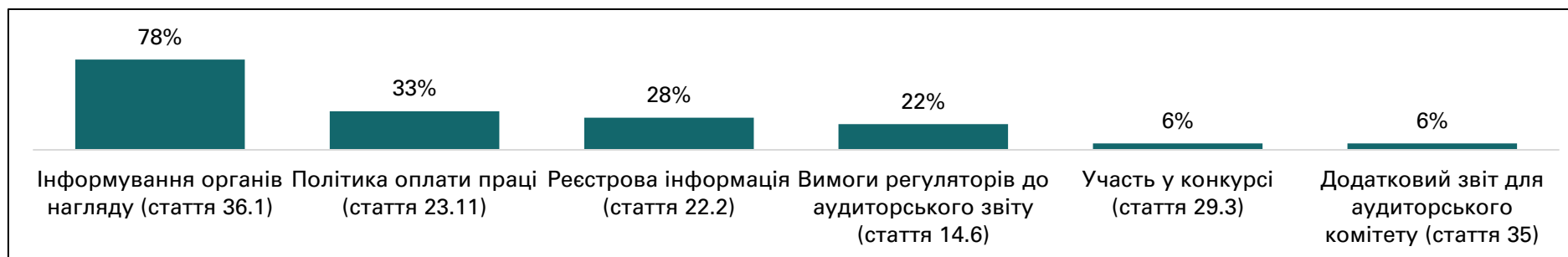

Рисунок 7. Частота встановлення в САД недоліків за областями порушення окремих вимог Закону у 2023 році

❖ Найрозповсюдженіші індивідуальні недоліки, а також відповідні рекомендації САД докладніше описано нижче.

Недотримання вимог щодо інформування органів, які здійснюють нагляд за підприємствами, що становлять суспільний інтерес.

❖ Окремі САД не забезпечили дотримання вимог Закону щодо інформування Національного банку України (далі – НБУ) або Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР), які відповідно до законодавства здійснюють нагляд за таким підприємством, про суттєву загрозу щодо можливості підприємства продовжувати діяльність на безперервній основі та/або надання модифікованої думки.

Рекомендації:

❖ САД, який надає послуги з обов'язкового аудиту або іншого обов'язкового завдання підприємству, що становить суспільний інтерес, зобов'язаний невідкладно, але не пізніше дати підписання аудиторського звіту (якщо інше не передбачено законом), інформувати НБУ або НКЦПФР, які відповідно до законодавства здійснюють нагляд за таким підприємством, у визначеному ними порядку про встановлені факти щодо:

- порушення законодавства з питань, що належать до компетенції НБУ та НКЦПФР, у тому числі в частині кількісних показників з урахуванням рівня суттєвості;
- суттєвої загрози або сумнівів щодо можливості підприємства

продовжувати діяльність на безперервній основі;

- наявності модифікованої думки (думки із застереженням, негативної або відмови від висловлення думки).

❖ САД, який надає аудиторські послуги відповідно до законодавства підприємству, що становить суспільний інтерес, нагляд за яким здійснює НБУ, зобов'язаний негайно, але не пізніше дати підписання звіту САД (якщо інше не передбачено законом), інформувати НБУ у визначеному НБУ порядку про встановлені факти недотримання встановлених пруденційних вимог та нормативів.

❖ САД, який надає аудиторські послуги відповідно до законодавства підприємству, що становить суспільний інтерес, яке є надавачем фінансових послуг, нагляд за яким здійснює НКЦПФР, зобов'язаний негайно, але не пізніше дати підписання звіту САД, інформувати НКЦПФР у визначеному НКЦПФР порядку про встановлені факти недотримання встановлених пруденційних вимог та нормативів.

❖ Крім цього, відповідно до абзацу сьомого частини першої статті 36 Закону САД повинен повідомляти про будь-яку інформацію щодо питань, зазначених у пунктах 1–3 цієї частини, про яку йому стало відомо під час виконання завдання з обов'язкового аудиту юридичної особи, що має тісні зв'язки з підприємством, що становить суспільний інтерес, обов'язковий аудит фінансової звітності якого він також проводить.

Відсутність політик оплати праці персоналу, залученого до виконання завдань з обов'язкового аудиту, що передбачали б стимули для забезпечення якості робіт.

❖ Деякі САД не дотримувалися вимог статті 23 Закону в частині забезпечення застосування політики оплати праці персоналу, залученого до виконання завдань з обов'язкового аудиту, що передбачала б відповідний рівень винагороди аудиторам з метою підтримання їх зацікавленості у наданні якісних аудиторських послуг.

❖ Зокрема, заробітна плата значної частини персоналу таких САД, задіяному в наданні аудиторських послуг, включно з аудиторами, перебувала або на межі встановленого законодавством мінімального розміру заробітної плати або дещо перевищувала такий розмір. При цьому переважна більшість персоналу САД, що залучаються ним до виконання завдань з обов'язкового аудиту, є аудиторами з багаторічним досвідом роботи в сфері аудиту та бухгалтерського обліку, мають сертифікати та дипломи, що підтверджують володіння МСФЗ на високому рівні.

Рекомендації:

❖ Пунктом 11 частини першої статті 23 Закону передбачено, що САД

для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності має забезпечити, зокрема застосування політики оплати праці персоналу, залученого до виконання завдань з обов'язкового аудиту, що передбачала б стимули для забезпечення якості робіт. При цьому винагорода, отримана суб'єктом аудиторської діяльності від юридичної особи за послуги, не пов'язані з обов'язковим аудитом фінансової звітності, не може будь-яким способом враховуватися при визначенні обсягу оплати праці аудиторам та іншим працівникам, залученим до виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності цієї юридичної особи.

❖ Ураховуючи зазначене, політика оплати праці персоналу, залученого до виконання завдань з обов'язкового аудиту, повинна передбачати стимули для забезпечення якості робіт та обсяг заробітної плати не може бути встановлений на рівні мінімальної заробітної плати.

❖ Низький рівень заробітної плати аудиторів та інших працівників, які залучаються до виконання завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності, підвищує ризики втрати персоналом мотивації до якісного надання аудиторських послуг, неспроможності САД винаймати та утримувати кваліфікованих працівників, спотворює ціноутворення та конкурентність на ринку аудиторських послуг.

Несвоєчасне подання САД інформації про зміни у реєстровій інформації, яка підлягає оприлюдненню в Реєстрі.

❖ Окремі САД не забезпечили належний контроль за своєчасним поданням до АПУ, а з 1 січня 2023 року до ОСНАД, інформації про зміни у реєстровій інформації, які відповідно до статті 21 Закону підлягають оприлюдненню у Реєстрі. Переважно це стосується інформації про прийняття аудиторів на роботу або їх звільнення, переведенням аудитора з роботи за сумісництвом на основне місце роботи або навпаки.

Рекомендації:

❖ САД має запровадити внутрішній контроль за своєчасністю і повнотою ідентифікації змін у реєстровій інформації, а також подання до ОСНАД відповідних змін у реєстровій інформації.

❖ Звертаємо увагу, що 16 березня 2024 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення онлайн комунікації з платниками податків та уточнення окремих положень законодавства» від 23 лютого 2024 року № 3603–ІХ, яким поновлено норма Закону щодо обов’язковості подання до Реєстру змін у реєстровій інформації аудиторами протягом 30 календарних днів, а САД протягом 10 календарних днів з того дня, коли відбулись зміни у реєстровій інформації (крім інформації про проходження аудитором безперервного професійного навчання), а також норми, якими встановлено відповідальність за порушення вимог Закону щодо повноти та своєчасності подання відомостей про аудитора та суб’єкта аудиторської діяльності для оприлюднення у Реєстрі (частина друга статті 22 Закону та пункт 19 розділу Х Закону).

Недотримання вимог Закону при складанні аудиторських звітів.

❖ Деякі аудиторські звіти, складені окремими САД за результатами обов'язкового аудиту фінансової звітності, не в повній мірі відповідали вимогам статті 14 Закону у частині розкриття додаткової інформації відповідно до Вимог до інформації, що стосується аудиту або огляду фінансової звітності учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків, нагляд за якими здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, затверджених рішенням НКЦПФР від 22 липня 2021 року № 555 (із змінами) на додаток до МСА.

Рекомендації:

- ❖ САД мають забезпечити належний контроль за відображенням у аудиторському звіті за результатами обов'язкового аудиту достовірної інформації, що вимагається статтею 14 Закону, на додаток до МСА.
- ❖ Відповідно до частини шостої статті 14 Закону НБУ, НКЦПФР можуть встановити додаткові вимоги до інформації, що стосується аудиту або огляду фінансової звітності та має обов'язково міститися в аудиторському звіті за результатами обов'язкового аудиту або звіті щодо огляду проміжної фінансової інформації, відповідно до МСА, а також встановити вимоги стосовно додаткових звітів САД щодо юридичних осіб, які підлягають регулюванню.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Подання недостовірної інформації для участі у конкурсі з відбору суб'єктів аудиторської діяльності або у закупівлі послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності

❖ В одному з конкурсів САД не забезпечив достовірність подання деякої інформації, яка вимагається умовами закупівлі послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності. Переважно така інформація стосувалася наявності в САД працівників певної кваліфікації. За

результатами розгляду конкурсної документації такого САД було дискваліфіковано.

Рекомендації:

❖ Для участі у конкурсі з відбору суб'єктів аудиторської діяльності або у закупівлі послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності САД зобов'язаний забезпечувати належний контроль за достовірністю подання інформації, яка вимагається умовами такого конкурсу або закупівлі.

Недотримання окремих вимог до складання та подання додаткового звіту для аудиторського комітету.

❖ В окремих перевірених завданнях додатковий звіт для аудиторського комітету не містив розкриття всієї доречної за обставин інформації, яка вимагається статтею 35 Закону, зокрема:

- опис застосованих методів оцінки щодо різних груп активів та зобов'язань;
- забезпечення посадовими особами юридичних осіб надання всіх необхідних запитів, пояснень та документів;
- повідомлення про:
 - будь-які значні труднощі, що виникли в ході виконання завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності;

- суттєві питання, що були предметом обговорення з посадовими особами юридичної особи, фінансова звітність якої перевіряється;
- залучення зовнішніх експертів, та підтвердження їх незалежності від юридичної особи, фінансова звітність якої перевіряється.

Рекомендації:

❖ САД має переконуватися в тому, що додатковий звіт для аудиторського комітету розкриває результати виконання завдання з обов'язкового аудиту та щонайменше містить розкриття інформації, зазначеної у частині другій статті 35 Закону.

❖ Відомості, наведені САД в додатковому звіті для аудиторського комітету, мають узгоджуватися зі складеною аудиторською документацією.

Недоліки виконання завдань

- ❖ Узагальнені результати перевірок контролю якості аудиторських послуг за останні кілька років продовжують свідчити про те, що допущення недоліків при проведенні аудиту фінансової звітності є широко поширеним явищем і можуть призвести до недостовірності складених аудиторських звітів.
- ❖ Основні недоліки, пов'язані зі збором та оцінкою аудиторських доказів, процесом оцінки ризиків, аудитом облікових оцінок. Для того, щоб їх уникнути, аудиторські фірми повинні виконувати свої обов'язки у відповідності до МСА та дотримуватися найкращих практик. Недоліки можуть мати серйозний вплив на якість аудиту та достовірність фінансової звітності.
- ❖ Для того, щоб аудиторські фірми уникнули цих недоліків, рекомендуємо їм зосередитися на наступних аспектах:
 - належній увазі до контролю якості аудиту, включаючи оцінку ризиків та вибір прийнятних аудиторських процедур;
 - покращенні документування та забезпеченні відповідної робочої документації для кожної аудиторської процедури;
 - застосуванні професійного судження та професійного скептицизму.
- ❖ Наведені в цьому звіті недоліки і рекомендації є критичними для

забезпечення високої якості аудиту фінансової звітності і відповідності його МСА. Допущення цих недоліків може призвести до серйозних наслідків, таких як невідповідність аудиторської думки обставинам, відсутність достатніх підстав для формування думки щодо фінансової звітності, а в результаті – штрафні санкції та втрата довіри інвесторів до САД та професії аудитора в цілому.

- ❖ Для того, щоб покращити якість аудиту фінансової звітності, аудиторські фірми повинні відмовитися від шаблонних аудитів і перейти до індивідуального підходу до кожного підприємства. Для цього САД повинні проводити детальний аналіз суб'єкта господарювання та його діяльності, що дозволить виявити потенційні проблеми та ризики, які можуть вплинути на фінансову звітність, та, як наслідок, розробити і виконати доречні дії у відповідь.
- ❖ Рекомендації також включають необхідність залучення експертів аудитора з відповідною кваліфікацією та досвідом, забезпечення достатнього часу для проведення аудиту та підвищення ефективності комунікації між аудиторською фірмою та клієнтом.
- ❖ Важливо наголосити на необхідності дотримання аудиторськими фірмами стандартів етики та професійної поведінки. Аудитори мають дотримуватися високих етичних стандартів та уникати будь-яких конфліктів інтересів, що можуть вплинути на об'єктивність їхньої роботи.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Оскільки аудит – це процес, який вимагає високої кваліфікації та знань, важливо, щоб аудиторські фірми надавали своїм співробітникам можливість проходити навчання та атестацію для здобуття кваліфікації аудитора. Аудиторські фірми повинні підтримували своїх працівників у постійному процесі підвищенні кваліфікації та навчанні новим методам та технікам проведення аудиту.

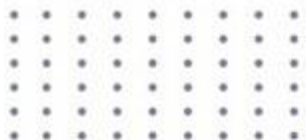
❖ Аудиторські фірми повинні розробляти та використовувати ефективні системи контролю (управління) якістю, які забезпечать високу якість проведення аудиту. Також важливо, щоб аудиторські фірми дотримувалися стандартів аудиту, етики та незалежності, а також норм законодавства.

❖ Рекомендації визначають значущий недолік виконання завдання – недолік, який за професійним судженням інспектора та отриманими ним доказами впливає або потенційно може впливати на обґрунтованість основи для висновку САД про досягнення загальних цілей аудитора, доказів того, що завдання планувалося та виконувалося відповідно до міжнародних стандартів аудиту та/або Закону, а також не класифікований як значущий недолік системи внутрішнього контролю

якості (системи управління якістю).

❖ На рис. 8 наведено сфери ідентифікованих значущих недоліків виконання завдань з обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, залежно від частоти їх виявлення в перевірених завданнях з аудиту фінансової звітності. В порівнянні з попереднім 2022 роком суттєві зміни в областях недоліків та частоті їх виявлення не відбувалися, що все ще свідчить про незадовільний рівень врахування САД узагальнених результатів перевірок Інспекції та не вжиття превентивних заходів щодо їх завчасного усунення.

❖ У 2023 році змінена класифікація деяких категорій недоліків виконання завдання, зокрема недоліки, які стосуються отримання розуміння внутрішнього контролю суб'єкта господарювання, аналітичний процедур з мето оцінки ризиків суттєвого викривлення фінансової звітності, включені до категорії «Оцінка ризиків». Показники на рис. 8 за 2022 рік переглянуті відповідним чином.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Рисунок 8. Области, в яких були ідентифіковані значущі недоліки виконання завдань

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Рисунок 9. Частота ідентифікації в САД значущих недоліків виконання завдань у 2023 році

❖ Далі докладніше наведено найрозповсюдженіші недоліки, а також рекомендації щодо їх усунення.

Оцінка ризиків суттєвого викривлення.

❖ Отримані та належно задокументовані САД докази розуміння суб'єкта господарювання та його середовища, а також компонентів внутрішнього контролю: середовища контролю, процесу оцінки ризиків суб'єкта господарювання, інформаційної системи, включаючи пов'язаних бізнес-процесів, що стосуються фінансового звітування, заходів контролю та моніторингу заходів контролю надають основу для ідентифікації та оцінки ризиків суттєвого викривлення та розробки подальших аудиторських процедур. У більшості випадків все ще відстежується відсутність документально підтверджених знань САД про суб'єкта господарювання та його середовище, а документування обмежується зазначенням у програмах чи контрольних переліках відповідей «Так» або «Ні» чи узагальненими відповідями суб'єктів господарювання, або формальними фразами абсолютно ідентичними для всіх завдань.

❖ У значній кількості випадків САД не здійснювали документування або неналежно задокументували:

- ідентифікацію та оцінку ризиків суттєвого викривлення як на рівні фінансової звітності, так і на рівні тверджень для класів операцій, залишків рахунків і розкриття інформації;
- ув'язку ідентифікованих ризиків з тим, що може бути не так на рівні тверджень, розгляд імовірності викривлень, та чи є будь-

які з ідентифікованих ризиків значними;

- отримання розуміння заходів контролю, доречних для значних ризиків;
- документування в якості значного ризику нехтування управлінським персоналом заходами контролю;
- документування ідентифікації ризику суттєвого викривлення внаслідок шахрайства, пов'язаного з визнанням доходів;
- ідентифікацію ризиків, що виникають в результаті використання інформаційних технологій і відповідні загальні заходи контролю інформаційних технологій та заходи контролю прикладних програм.

❖ В окремих перевірених завданнях аудиторська документація не включала докази того, що в процесі планування для визначення ризиків суттєвого викривлення САД були застосовані в достатній мірі аналітичні процедури, включаючи визначення того, чи свідчать незвичайні або неочікувані взаємозв'язки про ризики суттєвого викривлення внаслідок шахрайства. У багатьох випадках аналітичні процедури виконувалися формально й обмежувалися обчисленням окремих фінансових показників без розгляду впливу їх значень на ризики суттєвого викривлення фінансової звітності. Окрім цього, були випадки відсутності доказів виконання аналітичних процедур наприкінці аудиту.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Як результат, більшість САД не змогли правильно спланувати аудит та одночасно довести дотримання ними вимог МСА 315 (переглянутий в 2019 році).

Рекомендації:

❖ Розуміння суб'єкта господарювання та його середовища, а також застосованих основ фінансової звітності допомагає САД у ідентифікації подій або умов, характеристики яких можуть вплинути на схильність до викривлення тверджень про класи операцій, залишки рахунків або розкриття інформації.

❖ Чим більшою мірою клас операцій, залишок рахунку або розкриття інформації схильні до викривлення через складність або суб'єктивності, тим більше необхідно проявляти професійний скептицизм.

❖ САД повинен:

- ідентифікувати ризики суттєвих викривлень та визначити, чи існують вони на рівні фінансової звітності або на рівні тверджень для класів операцій, залишків рахунків та розкриття інформації;
- щодо ідентифікованих ризиків суттєвих викривлень на рівні тверджень оцінити невід'ємний ризик шляхом оцінки

ймовірності та величини викривлень. При цьому САД потрібно враховувати наскільки фактори невід'ємного ризику впливають на схильність відповідних тверджень до викривлення. Більш високий невід'ємний ризик може виникати в результаті наступних факторів:

- суб'єктивність методів обліку;
- бухгалтерські оцінки, що мають високу ступень невизначеності або складні моделі;
- складність отримання та обробки даних обліку;
- інформація, яка вимагає складних розрахунків;
- принципи обліку, що можуть мати різні тлумачення;
- зміни в бізнесі суб'єкта господарювання, які тягнуть за собою зміни в бухгалтерському обліку;
- визначити, чи є будь-який з оцінених ризиків суттєвого викривлення значним ризиком;
- оцінити ризик контролю (у разі якщо САД планує тестування ефективності заходів контролю, що дозволить САД покладатися на контролі).

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- ❖ Процедури оцінки ризиків мають включати аналітичні процедури. Аналітичні процедури, виконані як процедури оцінки ризиків, можуть ідентифікувати ті аспекти діяльності суб'єкта господарювання, про які САД не знав, і можуть допомогти при оцінці ризиків суттєвого викривлення у створенні основи для розробки і впровадження дій у відповідь на такі оцінені ризики. Зокрема, аналітичні процедури допомагають ідентифікувати існування незвичайних операцій або подій і сум, коефіцієнтів і тенденцій, які можуть потребувати аудиторської перевірки та вплинути на характер, час та обсяг аудиторських процедур.
- ❖ Підхід до виконання попередніх аналітичних процедур на етапі планування аудиту, окрім порівняння показників поточного і попереднього періоду, може включати побудову аудитором очікувань щодо показників фінансової звітності, пояснення суттєвих відхилень між очікуваними та фактичними показниками та підтвердження цих пояснень.
- ❖ САД має розробляти та виконувати аналітичні процедури наприкінці аудиту, які допоможуть йому при формулюванні загального висновку про те, чи відповідає фінансова звітність розумінню аудитором суб'єкта господарювання.
- ❖ Незалежно від оцінених ризиків суттєвого викривлення, САД повинен визначити в якості значного ризику нехтування управлінським персоналом заходами контролю, оскільки управлінський персонал для вчинення шахрайства має можливість через його спроможність маніпулювати бухгалтерськими записами та складати навмисно викривлену фінансову звітність, нехтуючи заходами контролю, які в інших випадках є такими, що функціонують ефективно.
- ❖ Під час ідентифікації та оцінювання ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства САД, виходячи з припущення, що існують ризики шахрайства у визнанні доходів, повинен оцінити, які типи доходу, комерційних операцій або тверджень призводять до таких ризиків. САД повинен розглядати оцінені ризики суттєвого викривлення внаслідок шахрайства як значні ризики, тому він повинен отримати розуміння пов'язаних із ними заходів контролю суб'єкта господарювання, включаючи заходи контролю, доречні для таких ризиків, якщо це ще не зроблено. Якщо САД дійшов висновку, що припущення про те, що існує ризик суттєвого викривлення внаслідок шахрайства, пов'язаний із визнанням доходів, є незастосовним за обставин завдання, він повинен включити в аудиторську документацію обґрунтування цього висновку.

Недоліки процедур із розгляду ризиків шахрайства.

❖ При виконанні завдань з аудиту більшість САД не приділяють достатньої уваги документуванню процедур ідентифікації ризиків шахрайства та ретельному виконанню аудиторських процедур у відповідь на зазначений ризик. Вказуючи на ключові зауваження, варто звернути увагу на: недостатність виконання та документування процедур для отримання інформації, яка використовується під час ідентифікації ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства, як то:

- отримання інформації щодо оцінки управлінським персоналом ризику шахрайства, процесу управлінського персоналу для ідентифікації та вживання дій у відповідь на ризики шахрайства;
 - обговорення питань, пов'язаних з фактичним або підозрюваним шахрайством з іншим персоналом, яким може бути відома така інформація (працівниками відділу внутрішнього аудиту, служби внутрішньої безпеки, членами ревізійної комісії, юридичною службою, членами аудиторського комітету та наглядової ради та іншим персоналом);
 - обговорення з персоналом вразливості фінансової звітності суб'єкта господарювання до суттєвого викривлення, включаючи суттєве викривлення внаслідок шахрайства та способів вчинення шахрайства до початку виконання подальших аудиторських процедур;
- виконання ретроспективного огляду суджень і припущень управлінського персоналу, пов'язаних із суттєвими обліковими оцінками, відображеними у фінансовій звітності попереднього року;
 - відсутність достатнього професійного скептицизму щодо визначення ризику шахрайства. У кращому випадку САД визначає ризик суттєвого викривлення внаслідок шахрайства, пов'язаного із визнанням доходів, але іноді і цей ризик не визнається САД та робочі документи не містять належного обґрунтування зазначеного висновку;
 - відсутність тестування відповідності проводок та інших коригувань, як дій у відповідь на ризик нехтування управлінським персоналом заходами контролю або неналежне документування такого тестування.
- ❖ За відсутності у більшості перевірених САД технічного інструментарію для тестування відповідності проведення, відображених у Головній книзі, та інших коригувань, зроблених при складанні фінансової звітності, такі аудиторські тести не проводилися, або САД не мали змоги продемонструвати їх проведення, окрім стислого згадування про їх здійснення в програмі аудиту. Окрім того, деякі САД, що мають такі технічні можливості, не у всіх випадках проводять перевірку повноти даних бухгалтерського обліку та цілісність наданих даних.

Рекомендації:

❖ САД в ході виконання завдань з аудиту несе відповідальність за отримання достатньої впевненості у тому, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства чи помилок. Недостатній професійний скептицизм у виявленні випадків шахрайства часто є причиною неефективного аудиту. Плануючи та виконуючи процедури, САД потрібно ретельно розглядати специфіку клієнта, вправ внутрішніх і зовнішніх факторів та детально документувати отримані докази.

❖ САД повинен зробити запити управлінському персоналу, які стосуються:

- оцінки управлінським персоналом ризику того, що фінансова звітність може бути суттєво викривлена внаслідок шахрайства, включаючи характер, обсяг та періодичність таких оцінок;
- процесу управлінського персоналу для ідентифікації та вживання дій у відповідь на ризики шахрайства у суб'єкта господарювання, включаючи будь-які конкретні ризики шахрайства, які ідентифікував управлінський персонал, або які привернули його увагу, або класи операцій, залишки на рахунках чи розкриття інформації, щодо яких імовірно існування

ризиків шахрайства;

- повідомлення управлінським персоналом інформації, якщо вона є, тим, кого наділено найвищими повноваженнями, яка стосується процесів ідентифікації та дій у відповідь на ризики шахрайства у суб'єкта господарювання;
- повідомлення управлінським персоналом працівникам інформації, якщо вона є, яка стосується його поглядів на практики ведення бізнесу та етичну поведінку.

❖ САД повинен зробити запити іншим, окрім управлінського персоналу, працівникам у межах суб'єкта господарювання залежно від обставин (включаючи внутрішніх аудиторів за наявності підрозділу внутрішнього аудиту), щоб визначити, чи відомі їм будь-які фактично вчинені або підозрювані випадки шахрайства або такі випадки шахрайства, що розслідуються (чи були розслідувані), які впливають на суб'єкт господарювання.

❖ Отримані від працівників суб'єкта господарювання відповіді на запити, результати обговорень з управлінським персоналом, тими, хто наділений найвищими повноваженнями, повинні бути задокументовані та додані до аудиторського файлу з завдання.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ САД повинен розглянути облікові оцінки на наявність упередженості та оцінити, чи становлять обставини, що спричиняють упередженість (якщо вони є), ризик суттєвого викривлення внаслідок шахрайства. Виконуючи цей огляд, САД повинен, серед іншого, виконати ретроспективний огляд суджень і припущень управлінського персоналу, пов'язаних із суттєвими обліковими оцінками, відображеними у фінансовій звітності попереднього року.

❖ Щодо значних операцій, які виходять за межі звичайного перебігу бізнесу суб'єкта господарювання або які видаються САД в умовах розуміння ним суб'єкта господарювання та його середовища, а також іншої інформації, отриманої під час аудиту, незвичайними, оцінити, чи не вказує їх економічний зміст (або його відсутність) на те, що такі операції могли бути додані з метою шахрайства під час фінансового звітування або приховування незаконного привласнення активів.

❖ Унесення елемента непередбачуваності у вибір характеру, часу й обсягу аудиторських процедур, які слід виконати, є важливим, оскільки працівники суб'єкта господарювання, яким відомі аудиторські процедури, що зазвичай виконуються у завданнях, можуть мати більше можливості приховати шахрайство під час фінансового звітування. САД може досягти цього, наприклад, через:

- виконання процедур по суті щодо відібраних залишків рахунків і тверджень, які в інших випадках не перевіряються через їх

суттєвість або ризик;

- коригування визначеного часу проведення аудиторських процедур порівняно із очікуваним;
- використання різних методів вибірки;
- виконання аудиторських процедур у різних місцях або без попередження.

❖ Незалежно від оцінки аудитором ризиків нехтування контролем управлінським персоналом САД повинен протестувати відповідність проведень, відображених у Головній книзі, та інших коригувань, зроблених при складанні фінансової звітності.

❖ Під час розробки та виконання аудиторських процедур для таких тестів САД повинен:

- зробити запити працівникам, залученим до процесу складання фінансової звітності, щодо неналежної або незвичайної діяльності, що стосується обробки проведень та інших коригувань;
- відібрати записи та інші коригування, зроблені на кінець звітного періоду;
- розглянути необхідність тестування проведень та інших коригувань протягом періоду.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ САД повинен застосовувати професійне судження під час визначення характеру, часу й обсягу тестування проведень та інших коригувань. Проте, оскільки шахрайські проведень та інші коригування часто виконуються на кінець звітного періоду, параграф 32 (a) (ii) МСА 240 вимагає, щоб САД відбирав проведень та інші коригування, які було зроблено в той самий час. Крім того, оскільки суттєві викривлення у фінансовій звітності внаслідок шахрайства можуть мати місце протягом усього періоду та може бути докладено значних зусиль, щоб приховати спосіб вчинення шахрайства, параграф 32 (a) (iii) МСА 240 вимагає, щоб САД розглядав, чи є потреба також у тестуванні проведень та інших коригувань протягом періоду.

❖ З метою підвищення ефективності тестування даних бухгалтерського обліку САД повинен розглянути можливість використання

комп'ютеризованих методів аудиту (Computer-assisted audit techniques) для проведення тестів, які неможливо виконати вручну.

❖ Перед початком такого тестування САД повинен пересвідчитися в повноті даних бухгалтерського обліку та цілісності даних, отриманих з облікової системи суб'єкта господарювання, наприклад шляхом узгодження оборотів за рахунками оборотно-сальдової відомості (або її аналогом) за період аудиту з даними бухгалтерського обліку.

❖ Партнер із завдання та інші ключові члени команди із завдання повинні обговорити вразливість фінансової звітності суб'єкта господарювання до суттєвого викривлення та застосування застосовної концептуальної основи фінансового звітування до фактів і обставин суб'єкта господарювання.

Облікові оцінки, включаючи справедливу вартість

❖ При перевірці облікових оцінок та документуванні результатів перевірки у більшості САД виникали наступні складності:

- суттєві недоліки документування процедури оцінювання ризиків, пов'язаних з обліковими оцінками: відсутність документування розуміння САД конкретних суттєвих облікових оцінок, включаючи опис таких оцінок, яким чином, на підставі яких припущень та джерел інформації вони визначаються і розраховуються, яку ступінь невизначеності мають, які заходи контролю щодо них запроваджені;
- відсутність документування ознак можливої упередженості управлінського персоналу щодо оцінок;
- відсутність документальних доказів виконання огляду САД результатів облікових оцінок, включених до фінансової звітності попереднього періоду, або, якщо це прийнятно, їх наступних переоцінок для цілей поточного періоду;
- відсутність документування САД перевірки та аналізу даних, які

керівництво використовувало для здійснення оцінок, як то: історичні дані при оцінці очікуваних кредитних збитків, данні для розрахунку забезпечень під виплати працівникам, вхідні данні для актуарних розрахунків, коректність наведення дебіторської заборгованості за строками погашення та інше;

- відсутність достатнього документування розгляду САД результатів роботи експерта управлінського персоналу, як то: відсутність належного розгляду компетентності та об'єктивності експерта, умов угоди між суб'єктом господарювання та його експертом;
- відсутність належного документування процедур перевірки оцінок.

❖ В окремих випадках САД не виконували перевірку припущень та моделей, розрахунків, зроблених при проведенні оцінок, даних на яких базуються такі оцінки (наприклад оцінка за справедливою вартістю), обґрунтованість отриманих результатів. При цьому зазначений недолік зустрічається навіть у тих випадках, коли САД використовують своїх експертів для перевірки облікових оцінок.

Рисунок 10. Розподіл значущих недоліків за обліковими оцінками у 2023 році

Рекомендації:

❖ Щодо перевірки облікових оцінок особливо важливо проявляти професійний скептицизм протягом усього періоду виконання завдання з аудиту, хоча це може бути особливо складно під час розгляду суджень і оцінок управлінського персоналу. Для цього САД повинен мати відповідні сучасні знання, навички та ресурси. Для забезпечення якісного аудиту облікових оцінок, у відповідності із нормами МСА 540 (переглянутий) необхідно:

- отримуючи розуміння суб'єкта господарювання та його середовища (у тому числі внутрішнього контролю) САД повинен отримати розуміння питань, що стосуються облікових оцінок. САД повинен виконувати огляд результату попередніх облікових оцінок або, якщо застосовно, їх подальшої повторної оцінки, щоб допомогти в ідентифікації ризиків та оцінюванні ризиків суттєвого викривлення в поточному періоді;

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- стосовно облікових оцінок САД повинен визначити, чи потребує команда із завдання спеціалізованих навичок або знань, щоб виконати процедури оцінки ризиків, ідентифікувати та оцінити ризики суттєвого викривлення, розробити та виконати аудиторські процедури, щоб вжити дії у відповідь на ці ризики або оцінити отримані аудиторські докази;
- під час ідентифікації та оцінюванні ризиків суттєвого викривлення, що стосуються облікових оцінок та пов'язаного з ними розкриття інформації, САД повинен окремо оцінити невід'ємний ризик і ризик контролю. Під час ідентифікації ризиків суттєвого викривлення та оцінювання невід'ємного ризику САД повинен враховувати: ступінь залежності облікової оцінки від невизначеності оцінювання та ступінь впливу складності, суб'єктивності чи інших чинників невід'ємного ризику;
- подальші аудиторські процедури САД мають містити один або кілька з таких підходів:
 - отримання аудиторських доказів на основі подій, що відбуваються після дати звіту;
 - тестування того, як управлінський персонал здійснював облікову оцінку (оцінити якість даних, використаних для підготовки оцінки, оцінити, чи є метод вимірювання прийнятним і чи є припущення, зроблені керівництвом, обґрунтованими);
 - розробка точкової оцінки або діапазону аудитора;
 - тестування внутрішнього контролю щодо оцінок (у разі необхідності);
- САД повинен розробити та виконувати подальші аудиторські процедури, щоб отримати достатні та прийнятні аудиторські докази щодо розкриття інформації, пов'язаної з обліковою оцінкою;
- САД повинен оцінити, чи є ознаками можливої упередженості управлінського персоналу судження та рішення, здійснені управлінським персоналом під час виконання облікових оцінок;
- ґрунтуючись на виконаних аудиторських процедурах та отриманих аудиторських доказах САД повинен оцінити:
 - чи залишаються прийнятними оцінки ризиків суттєвого викривлення на рівні тверджень, включаючи випадки, коли ідентифіковано ознаки можливої упередженості управлінського персоналу;
 - чи здійснені відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування рішення управлінського персоналу, що стосуються визнання, оцінки, подання та розкриття інформації про ці облікові оцінки у фінансовій звітності;
 - чи отримані достатні та прийнятні аудиторські докази; і
 - визначитись, чи є облікові оцінки обґрунтованими або викривленими.

Події після звітного періоду.

❖ Неподинокі випадки, коли аудиторська документація не містить аналізу проміжної звітності та (або) облікових реєстрів суб'єктів господарювання за період, який охоплюється з дати балансу до дати, яка є якомога ближчою до дати аудиторського звіту, включаючи аналіз суттєвих змін за такий період та тестування операцій щодо суттєвих змін. Зазначене питання набуває особливої ваги у зв'язку із наслідками, спричиненими військовим вторгненням, які змінюються майже щоденно.

Рекомендації:

❖ САД мають виконувати аудиторські процедури, призначені для отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі того, що всі події, які відбуваються у період між датою фінансової звітності та датою звіту аудитора і потребують коригування або розкриття у фінансовій звітності, були виявлені.

❖ Для цього зазначені процедури слід виконувати так, щоб вони охоплювали період з дати фінансової звітності до дати звіту аудитора або якнайближче до цієї дати.

❖ САД мають ознайомлюватися з останньою подальшою проміжною

фінансовою звітністю суб'єкта господарювання, якщо вона є, та (або) реєстрами бухгалтерського обліку за період з дати фінансової звітності до дати звіту аудитора або якнайближче до цієї дати.

❖ Залежно від оцінювання ризиків САД аудиторські процедури щодо подій після звітної дати можуть включати огляд або тестування бухгалтерських записів чи операцій, які відбуваються між звітною датою та датою звіту аудитора.

❖ Якщо бухгалтерські записи не є актуальними і, відповідно, проміжна фінансова звітність (для внутрішніх чи зовнішніх цілей) не складалася або протоколи засідань управлінського персоналу чи тих, кого наділено найвищими повноваженнями, не були підготовлені, відповідні аудиторські процедури можуть проводитись у формі інспектування доступних облікових реєстрів і записів, включаючи банківські виписки.

❖ Доречними аудиторськими процедурами також є:

- ознайомлення з останніми доступними бюджетами, прогнозами руху грошових коштів та іншими відповідними управлінськими звітами суб'єкта господарювання за періоди після звітної дати;
- запити юристу суб'єкта господарювання стосовно судових розглядів і позовів, прийнятих до дати аудиторського звіту.

Адекватність перевірки подання і розкриття інформації у фінансовій звітності.

❖ Недоліки в поданні і розкритті інформації у фінансовій звітності згідно з МСФЗ та НП(С)БО були й залишатимуться в центрі уваги як ОСНАД, так і інших регуляторів. Проте окремі САД не приділяли достатньої уваги виконанню аудиторських процедур щодо забезпечення відповідності подання у фінансовій звітності та повноти розкриття інформації відповідно до застосованої концептуальної основи. Це створює високі ризики того, що САД може не виявити неналежне розкриття або пропуски розкриття інформації у фінансовій звітності, що можуть бути оцінені як суттєві регуляторами суб'єктів господарювання, такими як НБУ та НКЦПФР, або ключовими користувачами фінансової звітності, наприклад, існуючими або потенційними інвесторами і кредиторами. Як наслідок Інспекція встановлювала випадки:

- відсутності у фінансовій звітності певного обсягу розкриття інформації, що вимагаються МСФЗ чи П(С)БО, або неналежне розкриття такої інформації;
- неузгодженості окремих показників фінансової звітності;
- внутрішніх протирічь окремих облікових політик, наведених у примітках до фінансової звітності;
- невідповідності окремих облікових політик вимогам концептуальної основи.

❖ Більшість САД, щодо яких встановлено недоліки в цій сфері, не застосовували доречного інструментарію, який би допомагав їм своєчасно ідентифікувати суттєві пропуски розкриття інформації у фінансовій звітності.

❖ Приклади найбільш поширених суттєвих пропусків та інших недоліків фінансового звітування стосуються:

- належного розкриття суттєвої невизначеності, пов'язаної з подіями чи умовами, які можуть спричинити значний сумнів щодо здатності суб'єкта господарювання продовжувати діяльність на безперервній основі;
- інформації про пов'язані сторони, включаючи зазначення найменування фактичної контролюючої сторони, перевірку повноти відомостей про операції та залишки з пов'язаними сторонами, інформації про винагороду ключового управлінського персоналу;
- порядку відображення і розкриття виправлення помилок попередніх звітних періодів;
- відсутності значного обсягу розкриття у фінансовій звітності інформації, яка вимагається МСФЗ 9, зокрема щодо очікуваних кредитних збитків, неузгодженості окремих облікових політик та іншого розкриття щодо фінансових інструментів;
- достатності розкриттів, які вимагаються МСФЗ 4, у фінансовій звітності страхової компанії;

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- відсутності розкриттів щодо суттєвих статей фінансових інструментів, інших оборотних активів, інших поточних зобов'язань, статей звіту про рух грошових коштів «Інші надходження», «Інші платежі» та інших статей, які об'єднують декілька видів грошових потоків»;
- визнання та розкриття у звітності інформації про інвестиційну нерухомість;
- розкриттів, пов'язаних з операціями оренди;
- відомостей про нематеріальні активи, строк корисної експлуатації яких оцінюється як невизначений;
- інформації щодо біологічних активів, наприклад, опису кожної групи біологічних активів із зазначенням характеру діяльності та нефінансових показників для кожної такої групи, обсягу виробництва сільськогосподарської продукції, узгодження змін балансової вартості біологічних активів за поточний період;
- інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання, судження та припущення щодо контролю над такими суб'єктами господарювання;
- доречної до обставин інформації про зменшення корисності активів, що вимагається МСБО 36;
- наявності обмежень з використання активів та їх вартості;
- управління ризиками, що виникають внаслідок фінансових інструментів;
- відомостей про переоцінку необоротних активів, у тому числі, дати набрання чинності переоцінки, чи був залучений незалежний оцінювач, збільшення або зменшення протягом певного періоду, які виникають у результаті переоцінок, а також у результаті збитків від зменшення корисності, визнаних або сторнованих в іншому сукупному доході;
- оцінок справедливої вартості, у тому числі інформації про рівень ієрархії справедливої вартості, опису методу (методів) оцінки та вхідних даних, кількісної інформації про важливі закриті дані, використані при складанні оцінки справедливої вартості для 3-го рівня ієрархії, використаних процесів оцінювання справедливої вартості, про чутливість оцінки справедливої вартості до змін закритих вхідних даних;
- розкриття інформації щодо податку на прибуток, у тому числі основних компонентів податку на прибуток, частини відстрочених податків, що повинна бути віднесена за рахунок сукупного доходу, роз'яснення взаємозв'язку між податковими витратами (доходом) та обліковим прибутком; аналізу активів та зобов'язань, щодо яких виникають відстрочені податки, визнаних доходів або витрат від змін відстрочених податкових активів та зобов'язань, невикористаних податкових збитків, за якими відстрочений податковий актив не визнаний у звіті про фінансовий стан;

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- розкриття суттєвих подій після звітного періоду, наприклад про ліквідацію банку, у якому станом на кінець звітного періоду наявні значні залишки коштів, прийняття рішення про корпоратизацію, прийняття значних зобов'язань або умовних зобов'язань, початок великого судового процесу, що виник виключно внаслідок подій, які відбулися після звітного періоду;
 - неподання звіту про власний капітал за попередній рік;
 - відсутності дати затвердження фінансової звітності.
- ❖ У непоодиноких випадках аудиторська документація не включала докази перевірки складання звіту про рух грошових коштів та звітності за сегментами.
- ❖ Деякі САД відомості про виявлені недоліки з перевірки розкриттів зазначили у складеній аудиторській документації та повідомили про них управлінському персоналу. Проте САД не виконали оцінку впливу таких пропусків на думку щодо фінансової звітності.
- ❖ Деякі САД не оцінили належним чином вплив на думку щодо фінансової звітності відсутність складання суб'єктом господарювання, що є материнським підприємством, консолідованої фінансової звітності.

Рекомендації:

- ❖ САД повинен виконувати аудиторські процедури, щоб оцінити, чи відповідає загальне подання фінансової звітності застосовній концептуальній основі фінансового звітування. При цьому він повинен

розглянути, чи подано фінансову звітність у спосіб, який належно відображає:

- класифікацію та опис фінансової інформації та відповідних операцій, подій і обставин, та
 - подання, структуру та зміст фінансової звітності.
- ❖ Оцінювання прийнятності подання, структури та змісту фінансової звітності повинне охоплювати, наприклад, розгляд, чи було вжито належну термінологію відповідно до вимог застосовної концептуальної основи фінансового звітування, рівня деталізації, узагальнення чи деталізації сум і встановлених основ для розрахунку сум. Для цього САД доцільно розглянути використання підтримуваного в актуальному стані деталізованого контрольного переліку розкриття інформації відповідно до МСФЗ та НП(С)БО.
- ❖ САД має забезпечити наочне демонстрування взаємозв'язку між питаннями у контрольних переліках та відповідними примітками до фінансової звітності, що дозволить підвищити якість нагляду за виконанням процедури зі сторони партнера та відповідального за контроль якості.
- ❖ САД повинен розробити та виконувати аудиторські процедури, щоб отримати достатні та прийнятні аудиторські докази, які стосуються оцінених ризиків суттєвого викривлення на рівні тверджень щодо розкриття інформації, пов'язаного з обліковою оцінкою.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ САД слід приділяти більше уваги якості перевірки повноти розкриття інформації у фінансовій звітності, їх оцінці, а також повідомлення управлінському персоналу про необхідність більш якісного і повного розкриття інформації у примітках до фінансової звітності. Такі пропуски розкриття також становлять якісні викривлення фінансової звітності. САД має визначати ті пропуски, відомості про які слід включати до повідомлень про результати аудиту управлінському персоналу та тим, кого наділено найвищими повноваженнями, а також до листів запевнень управлінського персоналу, складених відповідно до МСА 580. Це забезпечить можливість як управлінському персоналу, так і тим, кого наділено найвищими повноваженнями, здійснювати оцінку впливу і суттєвості пропусків розкриття, що, серед іншого, сприятиме покращенню якості їх нагляду за процесом фінансового звітування і, як наслідок, якості фінансової звітності.

❖ САД повинен модифікувати думку в аудиторському звіті в разі, якщо САД доходить висновку на основі отриманих аудиторських доказів, що фінансова звітність у цілому містить суттєві викривлення, включаючи наявність суттєвого викривлення фінансової звітності, яке стосується якісного розкриття інформації.

❖ САД повинен виконувати і документувати процедури по суті, пов'язані з процесом завершення складання фінансової звітності, включаючи складання звіту про рух грошових коштів, які мають включати узгодження чи звірку інформації у фінансовій звітності з основними бухгалтерськими записами.

❖ САД повинен отримати прийнятні аудиторські докази у достатньому обсязі щодо подання й розкриття інформації за сегментами відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування через:

- отримання розуміння методів, які використовуються управлінським персоналом, при визначенні інформації за сегментами, та:
 - оцінювання того, чи такі методи ймовірно приведуть до розкриття відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування; та
 - де це доречно, тестування застосування таких методів; і
 - виконання аналітичних або інших аудиторських процедур, які є доречними за обставин.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ САД слід приділяти більше уваги якості перевірки повноти розкриття інформації у фінансовій звітності, їх оцінці, а також повідомлення управлінському персоналу про необхідність більш якісного і повного розкриття інформації у примітках до фінансової звітності. Такі пропуски розкриття також становлять якісні викривлення фінансової звітності. САД має визначати ті пропуски, відомості про які слід включати до повідомлень про результати аудиту управлінському персоналу та тим, кого наділено найвищими повноваженнями, а також до листів запевнень управлінського персоналу, складених відповідно до МСА 580. Це забезпечить можливість як управлінському персоналу, так і тим, кого наділено найвищими повноваженнями, здійснювати оцінку впливу і суттєвості пропусків розкриття, що, серед іншого, сприятиме покращенню якості їх нагляду за процесом фінансового звітування і, як наслідок, якості фінансової звітності.

❖ САД повинен модифікувати думку в аудиторському звіті в разі, якщо САД доходить висновку на основі отриманих аудиторських доказів, що фінансова звітність у цілому містить суттєві викривлення, включаючи наявність суттєвого викривлення фінансової звітності, яке стосується якісного розкриття інформації.

❖ САД повинен виконувати і документувати процедури по суті, пов'язані з процесом завершення складання фінансової звітності, включаючи складання звіту про рух грошових коштів, які мають включати узгодження чи звірку інформації у фінансовій звітності з основними бухгалтерськими записами.

❖ САД повинен отримати прийнятні аудиторські докази у достатньому обсязі щодо подання й розкриття інформації за сегментами відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування через:

- отримання розуміння методів, які використовуються управлінським персоналом, при визначенні інформації за сегментами, та:
 - оцінювання того, чи такі методи ймовірно приведуть до розкриття відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування; та
 - де це доречно, тестування застосування таких методів; і
 - виконання аналітичних або інших аудиторських процедур, які є доречними за обставин.

Аудиторська вибірка.

❖ Аудиторська вибірка та відповідне вибіркове тестування все ще залишаються проблемними питаннями для багатьох САД через:

- недостатність у певних випадках обсягу вибірки для зменшення ризику вибірки до прийнятного низького рівня;
- використання вибірки, яка є упередженою та/або не репрезентативною для сукупності;
- відсутності в робочій документації пояснення основи для відбору елементів у вибірці;
- відсутність належного документування отриманих аудиторських доказів та результатів тестування деталей в робочих документах;
- неспроможністю розробити належні процедури для досягнення

мети тестування та/або виконати відповідні альтернативні процедури, коли це необхідно.

Рекомендації:

- ❖ САД мають розробляючи аудиторську вибірку, враховувати мету аудиторської процедури та характеристики генеральної сукупності, з якої буде здійснюватися вибірка. При цьому слід визначити розмір вибірки, достатній для зменшення ризику вибірки до прийнятно низького рівня.
- ❖ САД повинні відібрати статті для вибірки у такий спосіб, щоб кожен елемент вибірки мав шанс бути відібраним. При цьому, САД доцільно врахувати, що методу наздогад властиві елементи упередженості або передбачуваності.
- ❖ Аудиторська документація має включати відомості про конкретні отримані докази щодо кожного відібраного елементу вибірки.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Процедури по суті.

❖ Через відсутність у деяких завданнях достатньої аудиторської документації більшість САД не мали змоги продемонструвати докази виконання ними процедури по суті, результатів їх виконання та отриманих аудиторських доказів щодо певних суттєвих класів операцій або залишків по рахунках, включаючи, де застосовно, відповідні твердження. При цьому, найбільш поширеним випадком була відсутність виконання процедур по суті щодо суттєвих статей доходів і

витрат. Окрім цього проблемним питанням в деяких САД залишаються аудиторських процедури щодо перевірки визнання закупівлі і продажів в належному звітному періоді та пошуку невизнаних зобов'язань.

Рекомендації:

❖ Незалежно від оцінених ризиків суттєвого викривлення САД повинен розробити й виконати процедури по суті для кожного суттєвого класу операцій, залишку рахунку та розкриття інформації.

Недоліки аудиторських звітів.

- ❖ До поширених недоліків аудиторських звітів можна віднести:
 - неналежний опис модифікації аудиторської думки. Окрім цього, в окремому завданні САД висловив відмову від висловлення думки та зазначив у аудиторському звіті відомості про неможливість отримати аудиторські докази щодо певних питань. Разом з тим, САД не включив до аудиторського звіту опис виявлених суттєвих викривлень;
 - відсутність модифікації думки щодо фінансової звітності поточного року у випадку наявності модифікованої думки за попередній рік і питання, яке призвело до модифікації такої думки, не було вирішене;
 - невідповідність думки висновкам, наведеним в аудиторській документації САД;
 - зазначення інформації про суттєву невизначеність щодо безперервності діяльності у розділах «Пояснювальний параграф» або «Інша інформація», а не у розділі «Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності», як це вимагається пунктом 22 МСА 570;
 - неналежне визначення і опис ключових питань аудиту в аудиторському звіті, наведення відомостей про те, як ключове

питання аудиту розглядалось під час виконання завдання, які не підтверджувалися складеною САД аудиторською документацією;

- відсутність в аудиторському звіті ключових питань аудиту без включення до аудиторської документації пояснення причин визначення САД такої відсутності.

Рекомендації:

- ❖ САД повинен модифікувати думку в аудиторському звіті, у разі якщо він:
 - доходить до висновку на основі отриманих аудиторських доказів, що фінансова звітність у цілому містить суттєві викривлення, включаючи наявність суттєвого викривлення фінансової звітності, яке стосується якісного розкриття інформації;
 - не може отримати прийнятні аудиторські докази в достатньому обсязі, щоб дійти висновку, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвих викривлень.
- ❖ При цьому, неможливість виконати конкретну процедуру не являє собою обмеження обсягу аудиту, якщо САД спроможний отримати прийнятні аудиторські докази в достатньому обсязі через виконання альтернативних процедур.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ У разі наявності суттєвого викривлення фінансової звітності, яке стосується конкретних сум у фінансовій звітності (включно з розкриттям кількісної інформації), САД повинен включити до розділу «Основа для думки» опис і кількісне визначення фінансового впливу викривлення, за винятком випадків, якщо це не є можливим на практиці. Якщо кількісне визначення фінансового впливу не є можливим на практиці, САД повинен зазначити це в цьому розділі. У разі наявності суттєвого викривлення фінансової звітності, яке стосується розкриття якісної інформації, САД повинен включити до розділу «Основа для думки» пояснення того, в який спосіб викривлено розкриття інформації.

❖ У разі наявності суттєвого викривлення фінансової звітності, яке стосується відсутності розкриття інформації, яку слід розкривати, САД повинен:

- обговорити факт відсутності розкриття інформації з тими, кого наділено найвищими повноваженнями;
- описати в розділі «Основа для думки» характер пропущеної інформації; та
- включити розкриття пропущеної інформації, якщо це є можливим на практиці та якщо САД отримав прийнятні аудиторські докази в достатньому обсязі щодо пропущеної інформації, якщо це не заборонено законодавством.

❖ Якщо модифікація думки спричинена неможливістю отримати

прийнятні аудиторські докази в достатньому обсязі, аудитор повинен включити до розділу «Основа для думки» опис причин такої неможливості.

❖ У разі, якщо раніше оприлюднений звіт аудитора за попередній період містив думку із застереженням, відмову від висловлення думки або негативну думку і питання, що призвело до модифікації, не вирішене, САД повинен модифікувати думку щодо фінансової звітності за звітний період. У параграфі звіту САД, в якому йдеться про основу для модифікації, аудитор повинен або зробити посилання як на показники поточного періоду, так і на відповідні показники при описі питання, що призвело до внесення модифікацій, якщо вплив або можливий вплив цього питання на показники поточного періоду є суттєвим; або, в інших випадках, надати пояснення, що аудиторська думка була модифікована через вплив або можливим впливом невирішеного питання на порівнянність показників поточного періоду та відповідних показників.

❖ Негативна думка або відмова від висловлення думки, що стосується конкретного питання, про яке йдеться в розділі «Основа для думки», не виправдовує відсутність опису інших ідентифікованих питань, які б призвели до модифікації думки аудитора. У таких випадках розкриття інформації про такі інші питання, які відомі аудитору, може бути доречним для користувачів фінансової звітності.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

❖ Якщо інформація про суттєву невизначеність належно розкрита у фінансовій звітності, САД повинен висловити немодифіковану думку з даного питання та навести окремий розділ звіту аудитора під заголовком «Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності» для того, щоб:

- привернути увагу до примітки у фінансовій звітності, в якій розкривається інформація про питання, зазначені у параграфі 19 МСА 570; та
- зазначити, що ці події або умови вказують на існування суттєвої невизначеності, що може поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, та що думка аудитора не модифікується у зв'язку з цим питанням.

❖ У разі, якщо фінансова звітність за попередній період не підлягала аудиту, САД повинен зазначати в параграфі «Інші питання» у звіті аудитора, що відповідні показники не підлягали аудиту.

❖ Опис кожного з ключових питань аудиту в розділі «Ключові питання аудиту» аудиторського звіту повинен містити посилання на відповідне розкриття, якщо таке є, у фінансовій звітності та пояснювати:

- чому це питання вважалося одним із значущих для аудиту та як наслідок було визначене як одне з ключових питань аудиту; та
- як це питання вирішувалося під час аудиту.

❖ Якщо залежно від фактів та обставин суб'єкта господарювання і завдання з аудиту, САД визначає, що не існує ключових питань аудиту, інформацію про які слід повідомити, або що єдиними ключовими питаннями аудиту є питання, які призводять до модифікованої думки, САД повинен включити твердження про це окремим розділом аудиторського звіту під заголовком «Ключові питання аудиту».

❖ САД повинен включити в аудиторську документацію:

- питання, які вимагали від нього значної уваги, що було визначено відповідно до параграфа 9, і пояснення причин, чому кожне з цих питань ключовим питанням аудиту відповідно до параграфа 10 МСА 701;
- там, де це застосовно, пояснення причин щодо визначення ним відсутності ключових питань аудиту, інформація щодо яких повідомлялась би в аудиторському звіті.

❖ Аудиторський звіт повинен бути датований не раніше від дати, на яку САД отримав прийнятні аудиторські докази в достатньому обсязі, на основі яких ґрунтуватиметься думка САД щодо фінансової звітності, зокрема докази того, що:

- було складено всі звіти та розкриття інформації, що входять до складу фінансової звітності; та
- ті, кого наділено визнаними повноваженнями, підтвердили, що вони несуть відповідальність за цю фінансову звітність.

Процедури щодо безперервності діяльності.

❖ Недоліки оцінки подій або умов, що можуть поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі були у центрі уваги при перевірках як у 2022 році, так і 2023 році. Особливої важливості ці питання набули в умовах повномасштабної війни росії проти України.

❖ При перевірці виявлялися наступні недоліки розгляду цього питання САД та його документування:

- не враховано всіх доречних подій або умов, що можуть окремо або в сукупності поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, як то: тимчасове або повне припинення виробничої або комерційної діяльності через окупацію частини територій України або підвищену загрозу ракетних обстрілів, руйнування та втрата активів, розірвання ланцюгів поставок та каналів збуту, тимчасові переміщення працівників і більш безпечні регіони, проблеми енергопостачання, ймовірні сценарії подальшого розвитку війни і таке інше;
- відсутність доказів здійснення запиту до управлінського персоналу про те, чи відомо йому про події або умови, що можуть поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі;

- відсутність виконання додаткових аудиторських процедур з метою отримання прийнятних аудиторських доказів при визначенні існування суттєвої невизначеності, пов'язаної з подіями або умовами, що можуть поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, включаючи розгляд пом'якшувальних чинників;
- неналежне дотримання принципу професійного скептицизму при здійсненні оцінювання оцінки управлінського персоналу здатності суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, що призводить до неотримання прийнятних аудиторських доказів в достатньому обсязі щодо обґрунтованості висновків управлінського персоналу про відсутність суттєвої невизначеності;
- при виявленні САД події та умови, що можуть поставити під значний сумнів здатність підприємства продовжувати свою діяльність на безперервній основі, та включенні до аудиторського звіту розділу «Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності» не врахування факту того, що фінансова звітність не містить чіткого розкриття інформації про існування суттєвої невизначеності.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Рекомендації:

❖ Суб'єкт господарювання складає фінансову звітність на основі безперервності, якщо тільки управлінський персонал не має намірів ліквідувати суб'єкта господарювання чи припинити діяльність або не має реальної альтернативи таким заходам. Отже, складаючи звітність з МСФЗ в складних умовах війни, компанія має оцінити свою здатність продовжувати діяльність на безперервній основі та зробити відповідне розкриття у фінансовій звітності.

❖ Оцінка керівництвом здатності суб'єкта господарювання продовжувати безперервну діяльність передбачає прийняття судження в певний момент часу щодо невизначених за своєю суттю майбутніх результатів подій або умов. Це вимагатиме від суб'єкта господарювання враховувати:

- масштаб операційних збоїв;
- потенційне зниження попиту на продукти чи послуги;
- зобов'язання термін погашення яких очікується протягом одного року;
- потенційну ліквідність та дефіцит оборотного капіталу;
- доступ до існуючих джерел поповнення обігових коштів;
- загрози втрачання або руйнування активів.

❖ Отже при проведенні аудиту САД потрібно особливо уважно

розглядати вплив подій, спричинених військовою агресією на безперервність діяльності клієнта та належне розкриття інформації у його фінансовій звітності.

❖ Відповідальність аудитора під час аудиту фінансової звітності, що стосується безперервності діяльності та впливу на звіт аудитора, розглядається в МСА 570, який зобов'язує САД:

- виконуючи процедури оцінки ризиків, розглянути, чи існують події або умови, що можуть поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі. При цьому САД повинен визначити, чи управлінський персонал вже виконав попередню оцінку здатності суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі;
- здійснюючи оцінювання оцінки управлінського персоналу, САД повинен розглянути, чи містить оцінка управлінського персоналу всю доречну інформацію, що стає відомою аудитору в результаті аудиту.

❖ САД повинен оцінити, чи отримані прийнятні аудиторські докази у достатньому обсязі та дійти висновку щодо доречності використання управлінським персоналом припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку при складанні фінансової звітності:

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- виконати і задокументувати додаткові аудиторські процедури з метою отримання прийнятних аудиторських доказів при визначенні існування суттєвої невизначеності, пов'язаної з подіями або умовами, що можуть поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, включаючи розгляд пом'якшувальних чинників;
- оцінити належну якість розкриттів інформації управлінським персоналом. САД повинен сфокусувати увагу чи містить фінансова звітність чітке розкриття інформації про існування суттєвої невизначеності;
- оцінити, чи отримані прийнятні аудиторські докази у достатньому обсязі та вплив отриманих доказів на формування висновків та звіту аудитора. САД повинен модифікувати думку у разі незгоди з управлінським персоналом стосовно його висновків щодо здатності суб'єкта господарювання продовжувати безперервну діяльність, або неналежному розкритті інформації у фінансовій звітності;
- повідомити відповідну інформацію тим, кого наділено найвищими повноваженнями.

Зовнішні підтвердження.

❖ Щодо зовнішніх підтверджень найбільш поширеними недоліками були:

- окремі випадки невключення зовнішніх підтверджень до складу аудиторської документації;
- нездатність продемонструвати виконання альтернативних процедур для кожного випадку відсутності відповіді на зовнішні підтвердження дебіторської та кредиторської заборгованості;
- відсутність доказів звірки даних бухгалтерського обліку з отриманими зовнішніми підтвердженнями;
- відсутність документування виконання додаткових аудиторських процедур у разі отримання зовнішнього підтвердження на проміжну дату;
- відсутність дослідження неузгодженості між зовнішніми підтвердженнями і даними бухгалтерського обліку;
- відсутність належної уваги до використання зовнішніх підтверджень взаємовідносин із банківськими установами або неохоплення такими зовнішніми підтвердженнями позабалансових зобов'язань.

Рекомендації:

❖ Для виконання вимог МСА 501 САД рекомендується:

- долучати отримані аудиторські докази у вигляді зовнішніх підтверджень до аудиторської документації;
- досліджувати неузгодженості, для того щоб визначити, вказують вони чи не вказують на наявність викривлень;
- для кожного випадку відсутності відповіді на звернення щодо зовнішнього підтвердження виконати альтернативні аудиторські процедури для отримання доречних та надійних аудиторських доказів;
- у випадку отримання зовнішнього підтвердження на проміжну дату виконувати подальші аудиторські процедури на підтвердження стану розрахунків на звітну дату;
- оскільки залишкам на рахунках у банках властивий високий ризик суттєвого викривлення, отримувати прямі зовнішні підтвердження від банків;
- до складу запиту на зовнішнє банківське підтвердження включати зазначення банком відомостей щодо можливих позабалансових зобов'язань.

Тестування заходів контролю.

❖ Деякі САД оцінювали ризик внутрішнього контролю щодо певних бізнес-циклів, статей фінансової звітності або тверджень на рівні, іншому, ніж високий (наприклад, низький або середній) без проведення ними тестування відповідних заходів контролю ані в поточному, ані в попередніх періодах. В інших випадках тестування заходів контролю обмежувалося запитами із заповненням опитувальників з відповідями «Так» або «Ні» на контрольні запитання стосовно загальних особливостей документообігу, наявності та узгодженості даних аналітичного та синтетичного обліку за окремими ділянками обліку та в окремих випадках структурою заходів контролю. До найбільш поширених недоліків також відносяться:

- використання САД виключно тестів контролю без виконання процедур по суті;
- покладання на заходи контролю, що не охоплювали всіх тверджень, із застосуванням результатів їх тестування на всі твердження в цілому.

Рекомендації:

❖ САД повинен розробляти та виконувати тести заходів контролю для отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі щодо ефективності функціонування доречних заходів контролю, якщо:

- оцінка САД ризиків суттєвого викривлення на рівні тверджень охоплює очікування того, що заходи контролю функціонують ефективно (тобто САД планує довіряти ефективності функціонування заходів контролю під час визначення характеру, часу й обсягу процедур по суті), або
 - тільки процедури по суті не можуть надати прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі на рівні тверджень.
- ❖ Під час розробки та виконання тестів заходів контролю САД повинен отримати тим більш переконливі аудиторські докази, чим більше він покладається на ефективність заходів контролю.
- ❖ Запити самі по собі є недостатніми для тестування ефективності функціонування заходів контролю. Під час розробки та виконання тестів заходів контролю САД повинен:
- виконати інші аудиторські процедури у поєднанні із запитами, щоб отримати аудиторські докази щодо ефективності функціонування заходів контролю, включаючи:
 - як застосовувалися заходи контролю у доречні періоди часу протягом періоду, що перевіряється;
 - послідовність їх застосування;
 - хто або за допомогою яких способів їх застосовував;

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- визначити, чи залежать заходи контролю, що підлягають тестуванню, від інших заходів контролю (непрямих заходів контролю) і, якщо це так, чи потрібно отримати аудиторські докази, що підтверджують ефективність функціонування таких непрямих заходів контролю.
- ❖ Крім рівня покладання на заходи контролю, питання, які розглядає аудитор під час визначення обсягу тестів заходів контролю, охоплюють:
 - періодичність виконання заходу контролю суб'єктом господарювання протягом періоду;
 - тривалість часу протягом періоду, за який проводиться аудит, коли аудитор покладається на ефективність функціонування заходу контролю;
 - очікувана величина відхилення від заходу контролю;
 - доречність та надійність аудиторських доказів, які слід отримати стосовно ефективності функціонування заходу контролю на рівні тверджень;
 - обсяг отримання аудиторських доказів у результаті тестів інших заходів контролю, пов'язаних із твердженням.
- ❖ Якщо САД отримує аудиторські докази щодо ефективності функціонування заходів контролю протягом проміжного періоду, він повинен отримати аудиторські докази щодо значних змін заходів контролю, що відбулися у період, який настає за проміжним періодом, а також визначити, які додаткові аудиторські докази необхідно отримати за період, що залишається.
- ❖ Під час оцінювання ефективності функціонування доречних заходів контролю САД повинен оцінити, чи свідчать викривлення, виявлені за допомогою процедур по суті, що заходи контролю не функціонують ефективно. Проте, відсутність викривлень, виявлених процедурами по суті, не надає аудиторських доказів, що заходи контролю, пов'язані з твердженням, яке перевіряється, функціонують ефективно.
- ❖ Якщо виявлено відхилення від заходів контролю, яким САД планує довіряти, аудитор повинен робити конкретні запити для того, щоб зрозуміти ці питання та їх потенційні наслідки, а також визначити, чи надають виконані тести заходів контролю прийнятну основу для довіри до таких заходів контролю, чи необхідні додаткові тести заходів контролю, та чи потрібно розглянути потенційні ризики викривлення, застосовуючи процедури по суті.

Інші недоліки.

❖ До інших виявлених Інспекцією недоліків переважно належать:

- Щодо визнання доходів:

- недостатнє розуміння умов складних угод та їхнього впливу на бухгалтерський облік та фінансову звітність (визнання доходів з плином часу, або в момент часу, знижки та бонуси покупцям, повернення, тощо)
- неможливість виявити неправильне застосування застосовної концептуальної основи бухгалтерського обліку при визнанні доходу;
- невиконання процедур для визначення того, чи був дохід відображений у відповідному періоді;
- неможливість належним чином оцінити та відреагувати на ризик шахрайства при визнанні доходу.

- Щодо іншої інформації:

- неналежна ідентифікації всієї доречної іншої інформації, такої як річна інформація емітента цінних паперів, звіт про управління тощо;
- відсутність складання аудиторської документації, яка б могла продемонструвати ознайомлення САД з іншою інформацією на предмет наявності суттєвої невідповідності між такою інформацією та фінансовою звітністю;

- не отримання від управлінського персоналу письмового запевнення про надання САД остаточного варіанта іншої інформації до його оприлюднення, у разі якщо така інша інформація буде складена після дати аудиторського звіту;

- відсутність включення до аудиторської документації остаточного варіанта іншої інформації;
- відсутність розгляду впливу на іншу інформацію підстав для модифікації думки САД щодо фінансової звітності.

- Щодо пов'язаних сторін

- невиконання прийнятних аудиторських процедур щодо повноти отриманого переліку пов'язаних сторін;
- не проведення належного тестування відомих операцій та залишків із пов'язаними сторонами, а також відповідного розкриття інформації у примітках до фінансової звітності.

- Щодо процедур інвентаризації:

- нездатність належним чином виконати прийнятні процедури спостереження за інвентаризацією запасів;
- нездатність виконати належні аудиторські процедури щодо запасів, які зберігаються у третіх осіб;
- нездатність отримати прийнятні аудиторські докази щодо руху запасів у разі спостереження на іншу ніж звітна дату.

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- Щодо залишків на початок періоду:
 - недоліки огляду робочої документації попереднього аудитора
 - нездатність отримати прийнятні інші аудиторські докази щодо залишків на початок періоду.
- ❖ На завершення, важливо підкреслити, що у забезпеченні якості аудиту важливу роль відіграє не тільки аудиторська фірма, а й її клієнт. Клієнти повинні забезпечити аудиторській фірмі доступ до необхідної інформації та документації, яка є необхідною для проведення аудиту, а

також повинні дотримуватися вимог застосовної концептуальної основи фінансової звітності.

- ❖ Узагальнюючою рекомендацією кожного нашого щорічного звіту є те, що САД необхідно надавати увагу найбільш поширеним недолікам, які виявляються у роботі аудиторських фірм, та розробляти дії у відповідь, які допоможуть їм удосконалити свої процеси та уникнути помилок в майбутньому. Завдяки пріоритетному дотриманню цих рекомендацій аудиторські фірми зможуть підвищити якість своїх послуг та забезпечити довіру суспільства до результатів своєї роботи.

Результати відстеження раніше наданих рекомендацій

❖ Протягом 2023 року Інспекція здійснила відстеження виконання наданих за результатами перевірок з контролю якості аудиторських послуг обов'язкових до виконання рекомендацій щодо 19 САД (у 2022 році: 16 САД).

❖ Найбільші складнощі при виконанні рекомендацій щодо застосування МСА у порівнянні із 2022 роком практично не змінилися та виникали в САД у наступних областях, що призвело до їх невиконання або часткового виконання:

- ідентифікація і оцінка ризиків суттєвого викривлення, їх зв'язок з діями у відповідь на оцінені ризики (МСА 315 (переглянутого у 2019 році), МСА 330);
- загальне подання фінансової звітності та повнота розкриття інформації (МСА 330);
- виконання процедур по суті для кожного суттєвого класу операцій, залишку рахунку та розкриття інформації (МСА 330);
- розуміння внутрішнього контролю суб'єкта господарювання (МСА 315);
- тестування ефективності заходів контролю (МСА 330);
- отримання аудиторських доказів щодо наявності та стану запасів (МСА 501);
- виявлення та оцінка впливу на фінансову звітність судових справ і претензій (МСА 501);
- обґрунтованість облікових оцінок (МСА 540);
- оцінка ризиків шахрайства (МСА 240, МСА 315 (переглянутого у 2019 році);
- тестування відповідності журнальних проводок (МСА 240);
- залишки на початок періоду (МСА 510);
- зовнішні підтвердження та альтернативні процедури у разі відсутності відповіді (МСА 505);
- виконання процедур щодо операцій з пов'язаними сторонами (МСА 550);
- оцінка здатності суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, перевірка розкриття у фінансовій звітності відомостей про суттєву невизначеність стосовно подій чи умов, що може поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі, оцінка впливу зазначених питань на аудиторський звіт (МСА 570);
- аналіз подій після звітного періоду, виконання аудиторських процедур, якщо після оприлюднення фінансової звітності аудитор стає відомий факт, який, якби він був відомий аудиторю на дату звіту аудитора, міг призвести до внесення змін аудитором до звіту аудитора (МСА 560);

ДОДАТОК 2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

- оцінка впливу на аудиторський звіт модифікації думки щодо фінансової звітності за попередній звітний період (МСА 710);
 - перевірка іншої інформації та розгляд впливу на іншу інформацію питань, які призвели до модифікації аудиторської думки (МСА 720).
- ❖ Щодо рекомендацій, які стосуються системи управління якістю, САД слід приділяти більше уваги наступним областям:
- ефективність і повнота програми моніторингу внутрішнього контролю якості;
 - строки формування остаточних файлів із завдань, забезпечення цілісності аудиторської документації;
 - якість та прозорість процесу оцінки персоналу та партнерів із завдань, зв'язок між якістю та винагородою, просуванням по службі.
- ❖ Звертаємо увагу на те, що невиконання або часткове виконання рекомендації може свідчити про неякісний аналіз першопричин виникнення недоліків, та як наслідок, розробку невідповідного плану заходів для їх усунення. Окрім того причинами можуть бути:
- нерозуміння вимог відповідного МСА;
 - ігнорування рекомендації;
 - відсутність своєчасного контролю за дотриманням визначеного САД плану дій;
 - відсутність належної внутрішньої комунікації всередині САД для запровадження змін;
 - відсутність або низька якість тренінгів для персоналу щодо оновлених політик і процедур, шаблонів аудиторської документації;
 - запровадження нової методології та шаблонів аудиторської документації без належної уваги до якості їх застосування.

Ресурси, залучені для виконання функцій

❖ У 2023 році перевірки з контролю якості аудиторських послуг, супровід процесу дисциплінарного провадження, а також моніторинг стану ринку аудиторських послуг здійснювалися відділом контролю Інспекції у складі п'яти інспекторів. Зовнішні експерти до перевірок не залучалися.

ДОДАТОК 3. ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ

❖ Узагальнені відомості про зведені показники виконання кошторису Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю за 2023 рік.

тис грн

ЗВЕДЕНІ ВІДОМОСТІ	ПЛАН	ФАКТ
Надходження (без залишку коштів)	23 793	32 341
Витрачання (без витрат майбутніх періодів)	33 707	28 809

❖ Показники виконання кошторису в частині надходжень за 2023 рік.

тис грн

НАДХОДЖЕННЯ	ПЛАН	ФАКТ
Залишок коштів на початок року	13 999	13 999
Фіксований внесок з кожного аудиторського звіту, підготовленого суб'єктом аудиторської діяльності за результатами надання аудиторських послуг з обов'язкового аудиту підприємству, що становить суспільний інтерес	18 854	26 348,3
Фіксований внесок з кожного аудиторського звіту, підготовленого суб'єктом аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит підприємств, що становлять суспільний інтерес, за результатами надання аудиторських послуг з обов'язкового аудиту крім підприємств, що становить суспільний інтерес	2 814	3 782,3
Відшкодування витрат, пов'язаних із забезпеченням процесу атестації аудиторів	625	522,8
інші	1 500	1 687,6
Надходження (без залишку коштів)	23 793	32 341
Усього доходів	37 792	46 340

ДОДАТОК 3. ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ

❖ Основні показники виконання кошторису в частині витрачання за 2023 рік.

тис грн

ВИТРАЧАННЯ	ПЛАН	ФАКТ
Оплата праці та відповідні нарахування	23 958	23 475,1
Забезпечення на виплати працівникам (за невикористані дні відпустки у попередні періоди)	2 385	898,1
Комунально-господарські, канцелярські витрати та інші витрати	3 389	2 199,8
Витрати на придбання обладнання та меблів, оргтехніки, мережевого комп'ютерного обладнання та ліцензійного програмного забезпечення	400	391,7
Витрати на здійснення перекладу МСА та методологічного забезпечення	300	–
Витрати на відрядження	500	212,5
Витрати на проведення заходів	100	–
Витрати на сплату членського внеску до Міжнародного форуму незалежних регуляторів аудиторської діяльності (IFIAR)	400	–
Витрати на проведення аудиту річної фінансової звітності державної установи "Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю"	250	250
Витрати на забезпечення функціонування елементів інформаційно-аналітичної системи державної установи "Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю"	450	434,6
Витрати на створення нових елементів інформаційно-аналітичної системи державної установи "Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю"	500	98
Витрати на безперервне професійне навчання	150	124,5
Витрати на забезпечення соціальних гарантій працівникам Інспекції із забезпечення якості	250	102,5
Витрати на підтримку процесу атестації аудиторів	675	622,2
Витрати (без витрат майбутніх періодів)	33 707	28 809
Витрати майбутніх періодів	4 085	17 531
Усього витрат	37 792	46 340

❖ Станом на 31 грудня 2023 року залишок коштів становить 17 мільйонів 531 тисяч гривень.